

Research Paper

An Investigation of the Structural Changes of the Family Institution through Examining Women's Extramarital Affairs with GT Approach: A Case Study on the Women of Qazvin City

Zahra Aghajani Beigi¹, Hossein Abolhasan Tanhaei*², Afsaneh Edrisi³

¹ PhD student of Sociology, Islamic Azad University, North Tehran Branch. Tehran. Iran.

zaghajani90@yahoo.com

² Associate Professor of Sociology, Islamic Azad University, Central Tehran Branch. Tehran. Iran,

Hatanhai@gmail.com

³ Assistant Professor of Sociology, Islamic Azad University, North Tehran Branch. Tehran Iran,

edrisiafsaneh@yahoo.com

10.22080/SSI.2021.22309.1922

Received:

September 16, 2021

Accepted:

December 18, 2021

Available online:

February 17, 2022

Keywords:

Extramarital relationship, women's beliefs, hidden relationships, sexual freedom, Qazvin City.

Abstract

Objectives: The aim of the present study is to identify the reasons and motivations of women in the conceptual model of extramarital relationship and the causes of the collapse of the family structure. **Methods:** To this end, with the present research has applied a qualitative approach and grand theory. Data was collected through semi-structured interviews with 17 married women in Qazvin City who had the experience of an extramarital relationship. The interviewees were selected through targeted snowball sampling method. **Results:** Based on the findings, the causal conditions of this study were identified as sexual diversity, lack of sexual skills and knowledge, justification of extramarital relationship and absence of spouse. The central phenomenon was the metamorphosis of intimacy or mutual love emerging in the context of alternatives for the growth of social relations and change of social values, increase of leisure time and facilitation of new technologies. **Conclusion:** Individualism, gender bias, spouse indifference, female inferiority in earning as intervening conditions, and finally the fact that that women, in these actions and reactions, engage in an extramarital affair with a desire for consumerism, body management, and hesitation in the continuation of married life and justifying this kind of relationship, caused consequences such as increased hedonism and the normalization of extramarital affairs.

*Corresponding Author: Hossein Abolhasan Tanhaei

Address: Assistant Professor of Sociology, Islamic Azad University, Central Tehran Branch. Tehran. Iran

Email: Hatanhai@gmail.com

Extended Abstract

Introduction:

The aim of the present study is to identify the reasons and motivations of women in the conceptual model of extramarital relationship and the causes of the collapse of the family structure.

Methods:

This qualitative study used a grounded theory approach. The data was collected through unstructured interviews with 17 women living in Qazvin who had an extramarital relationship. The interviewees were selected through purposive sampling method, requiring sequential sampling called snowball. In this study, triangulation validity has been used.

Results:

The results indicated that sexual variety seeking, lack of sexual skills and knowledge, and justification of extramarital relationship, and spouse's absence were the causal conditions. The core phenomenon was the transformation of intimacy or mutual love, which emerged in the context of alternative for the growth of social relations and changes in social values, an increase of leisure time, and facilitation of new technologies. Moreover, individualism, gender mutuality, spouse's indifference, female inferiority in earning were identified as intervening conditions. Finally, the fact that that women, in these actions and reactions, engage in an extramarital affair with a desire for consumerism, body management, and hesitation in the continuation of married life and justifying this kind of relationship, caused consequences such as increased

hedonism and the normalization of extramarital affairs.

Conclusion:

Based on the findings, we concluded that with the emergence of new transformations in all communities' cultural and social systems, multiple rapid changes took place in people's values and beliefs, especially in women, about marriage and family, which has led to a transformation of intimacy in the foundation of a family. On the one hand, globalization and, on the other hand, being involved with the personal situation and bonding to the past traditions, has put women in a new situation, the same as that Giddens called equalizing conditions, in which Women participate in areas they have not been able to participate in before.

As women enter the new arena, they build new relationships in their daily lives, which is very effective in their identity-seeking process. Hence, they are engaged in various activities alongside men in society. They enter the social and economic space with active participation and interact with different groups and individuals daily, leading to a change in mental and emotional schemas in women.

In addition, with the increase of women's leisure time in comparison to the past, the changes in the value system, along with the growth of new ideas and thinking and the increase of public awareness, promotion of women's specialized education and changes in economic and social structures, they are no longer fully involved in responsibilities related to family and children. They are constantly rethinking their attitudes towards the outside world. Today, Iranian women's identity is a reflexive

combination of modern and traditional identities. In fact, women seek to define a new social identity by combining these two identities, which are associated with social development and the formation of female individuality and relative independence from men. Therefore, they leave their marginal role and play the main role. They have somehow developed and formed an independent personality for themselves, and by reducing dependence on men and questioning the role of the second gender, they have participated more in today's society compared to the past. Moreover, with the increase of individualism that exists in modern thinking, women have come to this belief that their own needs and pleasures are more important than anything else.

Although it cannot be concluded with certainty that women in society cannot be considered as a factor for social harm, in general, the chances and likelihood of the presence of the opposite sex in social settings have increased compared to the past, and people in working relationships have become more intimate and private. Private ones also made emotional attachments and created a sense of belonging, which is accompanied by a kind of duality. Besides, they are not able to break the relationship because they may be threatened and extorted by a stranger and forced to continue the emotional relationship with someone other than their spouse, or they may be constantly tormented as guilty and suffer from marital problems and disputes.

There have been a bulk of studies on the psychological and pathological aspects of women's extramarital relationships in Iran. However, less attention has been paid to its sociological aspects. The results of some of these studies are as follows:

In a phenomenological study on extramarital relationships, using in-depth interviews with 36 women who had an experience of infidelity, Ghadiri (2017) concluded that extramarital relationships are the result of multiple factors such as individualism, the Influence of friends, economic problems, addiction, and media.

The results of research by DeRose, Johnson, Wang, & Salazar-Arango (2021) showed that couples with nominal or unequal religiosity (less religious couples) had a higher rate of infidelity than highly religious couples or couples in which none of the spouses showed much religiosity (less religious couples) (DeRose, Johnson, Wang, & Salazar-Arango, 2021)

Research by Kimberly, Z Pentil, Donald H. Bucum, Christina Koop Gordon, Douglas K. Schneider (2019) also showed that 25 percent of men and 15 percent of women engage in extramarital affairs during their lifetime, and when the definition of sex is emotional, the rate of infidelity increases to 44% in men and 25% in women.

Zarandi (2017) also reported that women's new achievements and changes in gender roles, among other categories, can lead to lasting and voluntary relationships and break the current forced relationship.

Funding

There is no funding support

Authors' contribution

The first author is Zahra Aqajani Beigi.

The corresponding author and the second author is Hossein Abolhassan Tanhaei.

The third author is Afsaneh Edrisi.

Conflict of interest

Authors declared no conflict of interest

Acknowledgments

The authors would like to thank all the participants in this study.

علمی پژوهشی

بررسی تحولات ساختاری نهاد خانواده با نگاهی به روابط فرا زناشویی زنان با رویکرد GT (مورد مطالعه: زنان شهر قزوین)

زهرا آقاجانی بیگی^۱، حسین ابوالحسن تنهایی^{۲*}، افسانه ادیسی^۳

^۱ دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد تهران شمال، تهران، ایران، zaghajani90@yahoo.com

^۲ دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد تهران مرکز، تهران، ایران، hatanhai@gmail.com

^۳ استادیار جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد تهران شمال، تهران، ایران، edrisiafsaneh@yahoo.com

10.22080/SSI.2021.22309.1922

چکیده

اهداف: هدف پژوهش حاضر، شناسایی علل فروپاشی ساختار خانواده و دلایل ورود زنان در مدل مفهومی رابطه فرا زناشویی بود. روش مطالعه: پژوهش با رویکرد کیفی و روش گراندد تئوری انجام شد. تکنیک گردآوری داده‌ها، مصاحبه ساخت نیافته و داده‌های موردنیاز از مصاحبه با ۱۷ نفر از زنان ساکن شهر قزوین که تجربه رابطه فرا زناشویی داشتند، جمع‌آوری شده است. انتخاب مصاحبه‌شوندگان با روش نمونه‌گیری هدفمند که نیازمند استفاده از نمونه‌گیری متوالی به نام گلوله برفی است، انجام شد. در این پژوهش از اعتبار زاویه‌بندی استفاده شده است. یافته‌ها: بر اساس یافته‌ها، شرایط علی این پژوهش تنوع‌طلبی جنسی، عدم مهارت و دانش جنسی و توجیه رابطه فرا زناشویی و عدم حضور همسر شناسایی شدند. پدیده محوری دگردیسی صمیمیت یا عشق متلاقی که در زمینه‌ی جایگزینی برای رشد روابط اجتماعی و تغییر ارزش‌های اجتماعی، افزایش اوقات فراغت و تسهیل‌گری فن‌آوری‌های نوین پدید آمده است. نتیجه‌گیری: فردگرایی، دوسویگی جنسیتی، بی‌تفاوتی همسر، فرودستی زن در کسب درآمد به‌عنوان شرایط مداخله‌گر و در نهایت این‌که زنان، در این کنش و واکنش‌ها، با اقدام به رابطه فرا زناشویی و به میل به مصرف‌گرایی، مدیریت بدن و تردید داشتن در ادامه زندگی و توجیه این رابطه، پیامدهایی چون افزایش لذت‌گرایی و عادی شدن رابطه فرا زناشویی را خلق کردند.

تاریخ دریافت:

۲۵ شهریور ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش:

۲۷ آذر ۱۴۰۰

تاریخ انتشار:

۲۸ بهمن ۱۴۰۰

کلیدواژه‌ها:

رابطه فرا زناشویی، باور زنان، روابط پنهان، آزادی جنسی، شهر قزوین

* نویسنده مسئول: حسین ابوالحسن تنهایی

آدرس: دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد تهران مرکز، تهران. ایمیل: hatanhai@gmail.com

ایران

۱ مقدمه و بیان مسأله

با ظهور تغییرات نوین در نظام فرهنگی و اجتماعی جوامع، خانواده نیز که خصلتی تحول‌پذیر و سیال دارد، مانند تمام عناصر اجتماعی در معرض این تغییرات بنیادین قرار گرفته است و با توجه به دگرگونی‌های ایجادشده پدیده‌هایی که پیش‌تر چندان بروز عینی و آشکار نداشتند امروزه به مسأله‌ی اجتماعی تبدیل شده‌اند، یکی از این پدیده‌ها، تمایلات و تعاملات جنسی به شیوه مدرن است. مسأله اساسی دنیای امروز، دگرگونی نگرش به رابطه جنسی است که با انقلاب جنسی در چند دهه اخیر به‌عنوان یک مسأله اجتماعی پدیدار شده است، به عقیده گیدنز ما در عصر حاضر با پدیده تغییر شکل صمیمیت مواجهیم (گیدنز، ۱۹۹۲) جنبش‌های برابری‌خواهانه در قلمرو صمیمیت در دهه‌های اخیر، نیز نوع دیگری از رابطه هستند که در متأخرترین شکل صورت‌بندی عشق از آن به‌عنوان عشق سیال تعبیر می‌شود و تعهد سخت‌گیرانه و ضرورت پایداری در عشق رمانتیک به زیر سؤال می‌رود (گیدنز، ۱۹۹۲).

انسان امروزی طالب آن است که وارد روابطی شود که از آن‌ها لذت ببرد ولی درعین حال بتواند در زمان بروز مشکلات و سختی‌ها آن رابطه را ترک کند، این ایده محصول موقعیت زندگی سیال مدرن است، از دید باومن فرهنگ مصرف‌گرایی به روابط انسانی نیز تسری یافته و حتی روابط عاشقانه زوجین را دچار سیالیت و عدم قطعیت کرده است (باومن، ۲۰۱۵).

رابطه فرا زناشویی پدیده‌ای پیچیده و چندبعدی است که عوامل مختلف فردی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی در بروز آن مؤثرند. ازاین‌رو هر رابطه خارج از چارچوب خانواده که در جامعه اتفاق می‌افتد،

پیامد مجموعه‌ای از مسائل و مشکلات است که هم در درون زندگی مشترک زوجین و هم در بیرون از خانه و در سطح اجتماع درهم‌تنیده شده و زمینه‌ای برای تعارض در رابطه زوجین و یا باعث جدایی می‌شوند که مسائل بسیاری در بروز این رفتار دخیل هستند که داشتن نگاه تک‌عاملی در بروز این پدیده نوعی ساده‌انگاری است. لذا برای بررسی این پدیده و تبیین جامعه‌شناختی آن در نظر گرفتن همه‌ی جوانب ضروری است. آویرام و آمیچای^۲ (۲۰۰۵) معتقدند که روابط فرا زناشویی یا (روابط خارج از چارچوب خانواده) نوعی اخلاق جنسی مدرن مبتنی بر لذت‌جویی و آزادی جنسی است که بر اساس یک تعریف کلی «نقض تعهد رابطه دونفره که به شکل‌گیری درجاتی از صمیمیت عاطفی و فیزیکی با فردی خارج از این رابطه منجر می‌شود». (آویرام و آمیچای، ۲۰۰۵) همچنین (پیتمن، ۱۹۹۰^۳) معتقد است که روابط فرا زناشویی ضرورتاً یک رابطه جنسی نیست، بلکه اساس نوع روابط در پنهان‌کاری است. دنیای خیالی که در آن ناسازگاری، مسؤولیت‌های روزمره آزمون واقعیت و تفکر صادقانه جایگاهی ندارد (پیتمن، ۱۹۹۰).

آمارهای موجود در زمینه‌ی پژوهش‌های فرا زناشویی حاکی از افزایش و اهمیت این پدیده است. تحقیقات اخیر نشان می‌دهند که در جهان به‌طور متوسط ۲۳ درصد مردان و ۱۹ درصد زنان رابطه فرا زناشویی داشته‌اند، البته تحقیقات اخیر بیانگر این هستند که مردان و زنان سطح یکسانی از رفتارهای فرا زناشویی جنسی و عاطفی را نشان می‌دهند (آلن^۴ و همکاران، ۲۰۰۵؛ باتلر^۵، ۲۰۱۳).

هنوز آمار دقیقی درباره شیوع فرا زناشویی^۶ در ایران منتشر نشده است، اما بعضی تحقیقات به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم اشاره‌هایی به این موضوع کرده‌اند. به‌عنوان مثال بیشترین آمار

^۶ روابط فرا زناشویی شامل برقراری ارتباط جنسی یک فرد متاهل با جنس مخالف، خارج از چارچوب خانواده (غیر از همسر) است (کاوه، ۱۳۸۳) infidelity

^۱ Baumann

^۲ Aviram & Amichai

^۳ Pittman

^۴ Allen

^۵ Butler

پرسش ما را می‌تواند در درک انگیزه کنشگران در کنش پیوسته آن‌ها یاری رساند تا در انتها بتوانیم با استفاده از مدل نظری برخاسته از یافته‌ها بسترهای انگیزه زنان از برقراری رابطه فرا زناشویی و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، همچنین پیامدهای ارتباط ناکارآمد که منجر به تزلزل بنیان خانواده می‌شود را بررسی و ارائه نماییم.

۲ ملاحظات نظری

نظریه‌ی گیدنز در زمینه‌ی تحول معنا و گستره صمیمیت نشان می‌دهد که برخلاف تصور عمومی علاقه جزء لاینفک زندگی زناشویی نبوده و در بستر عام‌تر جهانی شکل گرفته است. به اعتقاد او تغییراتی که در خانواده صورت گرفته و خواهد گرفت همگام با فرایند دموکراسی حرکت نموده و جریان رایج خانوادگی را به دموکراسی احساسات تغییر داده است به طوری که جنبش‌های برابری خواهانه در قلمرو صمیمیت در دهه‌های اخیر شکل جدیدی از رابطه را رقم زده که گیدنز از آن به عشق برابری خواه تعبیر می‌کند و تعهد سخت‌گیرانه و ضرورت پایداری رابطه زیر سؤال می‌رود (گیدنز، ۱۹۹۲). نظریه‌ی مبادله، بر مبادله بین افراد تأکید می‌کند و تعدادی اصول مشترک حول مفاهیم پاداش‌ها، هزینه‌ها و جبران‌کنندگی دارد. این نظریه معتقد است رفتار اجتماعی متشکل از یکسری مبادلات است که افراد تلاش می‌کنند تا پاداش‌هایشان را به حداکثر و هزینه‌هایشان را به حداقل برسانند. هنگامی که افراد پاداش‌هایی را از سوی دیگران دریافت می‌کنند خودشان را متعهد به جبران کردن می‌دانند (اسپرچر^۳، ۱۹۹۸). بر این اساس در مبادله منابع جنسی از منابع دیگر جنسی و غیرجنسی نیز از قبیل صمیمیت، تعهد، موقعیت اجتماعی یا پول استفاده می‌گردد. افراد بر طبق محاسبه هزینه و پاداش وارد رابطه می‌گردند یا در روابط باقی می‌مانند یا آن را ترک می‌کنند (بایرز^۴، ۲۰۰۵). فمینیست‌ها معتقدند اهمیت روابط خارج از الگوی دونفره به‌عنوان بخشی

قتل‌های خانوادگی (حدود ۳۰ درصد)، به زنانی مربوط است که به دلیل رابطه نامشروع و سوءظن، توسط همسران خود به قتل رسیده‌اند، همچنین نتایج تحقیقی که در ۱۵ استان کشور انجام گرفته، نشان می‌دهد رابطه فرا زناشویی همسر، علت ۶۷ درصد قتل مردان از سوی زنانشان بوده است. ۳۳ درصد مردان هم با واکنش در برابر خشونت، حمله ناگهانی و تهدید از سوی همسران خود مواجه بوده‌اند (فتحی^۱ و همکاران، ۲۰۲۰).

امروزه با توجه به تغییرات صورت گرفته در سبک زندگی و رشد آگاهی در عرصه اجتماعی، شکل خانواده نیز متفاوت شده است. به طوری که زندگی خانوادگی با خطراتی گره خورده است که استمرار حیات خانوادگی و سلامت خانواده را مختل می‌کند، یکی از این خطرهای بی‌وفایی زناشویی است (مارک^۲ و همکاران، ۲۰۱۱). بروز این پدیده علاوه بر بروز آسیب‌های اجتماعی جانبی، منجر به تزلزل نهاد خانواده، ارزش‌ها و هنجارهای حاکم بر آن می‌گردد که در صورت عدم شناسایی دقیق و اصولی دلایل آن و اتخاذ تصمیم مناسب، شاهد بروز بحران در حوزه خانواده و فروپاشی تدریجی این نهاد سرنوشت‌ساز خواهیم بود. لذا با توجه به دید جنسیتی جامعه، زنان نسبت به مردان بیشتر در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار دارند و مسائل و مشکلات بیشتری دامن‌گیر جامعه آنان می‌شود و از آنجایی که زن در پیشرفت و ارتقای افراد خانواده نقش بسیار مؤثری دارد و توجه به سلامت روح و روان او از مسائل مهم به شمار می‌آید در نتیجه هر موضوعی که به جامعه زنان مربوط می‌شود از اهمیت خاصی برخوردار است زیرا در صورت آسیب دیدن زنان، خانواده و سپس جامعه نیز آسیب می‌بیند با توجه به اهمیت این موضوع، هدف پژوهش حاضر تبیین جامعه‌شناختی علل و انگیزه زنان به روابط فرا زناشویی و شناسایی جایگاه در مدل مفهومی رابطه فرا زناشویی و درنهایت تزلزل ساختار خانواده است. پاسخ به این

³ Sprecher

⁴ Byers

¹ Fathi

² Mark

روان‌شناختی و یا زیست‌شناختی است که پیامدهای متعددی در سطوح فردی و اجتماعی و عملکردی به دنبال دارد (صمدی کاشان، پورقناد و زمانی زارچی، ۱۳۹۸). فیروزجائیان و قدیری (۱۳۹۶) نیز در پژوهشی، مقوله‌های اصلی تأثیرگذار بر روابط فرا زناشویی را، فردگرایی، تأثیرپذیری از دوستان، مشکلات اقتصادی، رسانه‌ها و ضعف مذهبی دانستند.

استفاده نامناسب از رسانه‌های جمعی (ماهواره، رسانه‌های مجازی)، ضعف اعتقادات مذهبی، عدم حمایت اجتماعی همسر یکی از عوامل اجتماعی مؤثر بر خیانت زنان متأهل است. سید علی تبار و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود عنوان کرد که جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی در کاربران فیس‌بوک و شبکه‌های مجازی به‌طور معناداری بیش از غیر کاربران است و شبکه‌های اجتماعی پیامدهای منفی و مثبت بسیاری دارند که در واقع نوع استفاده از آن مهم است (سیدعلی تبار، پورآوری، حبیبی عسگرآباد و محمد علی پور، ۱۳۹۴)

همچنین یافته‌های تحقیق، دی‌روز^۲ و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد زوج‌های با دین‌داری اسمی یا نابرابر (زوج‌های مذهبی کمتر) نسبت به زوج‌های بسیار مذهبی یا زوج‌هایی که در آن‌ها هیچ‌یک از همسران دین‌داری زیادی از خود نشان ندادند (زوج‌های کم دین‌دارتر) نرخ بیشتری از خیانت داشتند. یا در تحقیق دیگری، منلائوس آپولو، آنا آریستیدو، کریستینا اراسیده^۳ (۲۰۱۹) به این نتایج دست یافتند که اعمال شدیدتر خیانت با ناراحتی عاطفی و حسادت بیشتر و احتمال بخشش کمتر در ارتباط است. علاوه بر این، زنان بیش از مردان به آشفتگی عاطفی و حسادت اشاره می‌کردند، اما احتمال بیشتری وجود داشت که شریک زندگی خود را ببخشند. علاوه بر این، شرکت‌کنندگان در صورتی که در یک رابطه بلندمدت بودند، ناراحتی عاطفی و حسادت بیشتری را نسبت به رابطه در مراحل اولیه

از مقاومت گسترده زنان در زندگی زناشویی است و بعضی از نویسندگان فمینیست از روابط فرا زناشویی دفاع کرده و باز بودن روابط را یک عامل اساسی در مبارزه و مقاومت علیه قراردادهای متعارف روابط دو جنس مخالف تلقی می‌کنند (فرلند و همکاران^۱، ۲۰۱۷: ۸۵۲).

با توجه به اهمیت رابطه فرا زناشویی علاوه بر تئوری‌های نظری فوق، تحقیقات متعددی توسط پژوهشگران ایرانی به علل جامعه‌شناختی روابط فرا زناشویی و ابعاد مختلف آن از جمله روابط احساسی و عاطفی و مجازی و آسیب‌های مرتبط با آن جلب شده است که به برخی از آنان اشاره می‌شود. به‌عنوان مثال نتایج تحقیق سرمدی و احمدی‌نوده (۱۴۰۰) حاکی از این است که خیانت زناشویی موجب آسیب فردی و اجتماعی و معنوی در زوجین شده و به‌عنوان یک تروما به همه ابعاد وجود انسان آسیب می‌رساند. یا در پژوهش بهدوست، پورشهریاری و حسینیان (۱۴۰۰) نتیجه این شد که زنان خیانت دیده در ازدواج خود عمدتاً از الگوهای ارتباطی ناکارآمدی استفاده می‌کنند و ابراز هیجان مثبت در بین آنان به‌درستی صورت نمی‌گیرد و صمیمیت در ازدواجشان ضعیف است. همچنین نتایج تحقیق تاج‌بخش، میرزایی و حسینی (۱۳۹۹) نشان داد که ناسازگاری عاطفی و مشکلات رفتاری و فرسایش جنسی علل خیانت و ضعف باورها و اعتقادات مذهبی و نگرش‌ها زمینه خیانت و پیامد ناشی از آن فرسایش سرمایه اجتماعی خانواده به دست آمد. نتایج تحقیق نعمتی، سبزرکار و موسوی قهفرخی (۱۳۹۹) حاکی از این بود که استفاده از شبکه‌های اجتماعی و رابطه‌های پنهانی میزان وفاداری و همبستگی اخلاقی کار و زندگی شخصی کارمند را کاهش دهد و در مقابل میزان خیانت زناشویی را افزایش می‌دهد. صمدی کاشان و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود به این نتایج دست یافتند که خیانت ناشی از علل و انگیزه‌های اجتماعی و

³ Menelaos Apostolou, Anna Aristidou, Christina Eraclide

¹ Ferland

² DeRose

مانند تحقیقات: دی‌روز و همکاران (۲۰۲۱)، بن فیلد و مک کیب^۶ (۲۰۰۱)، آپولو و همکاران (۲۰۱۹)، دزارا^۷ (۲۰۱۰)، دی‌فابیو و پلازچی^۸ (۲۰۰۹)، فونگ و تام^۹ (۲۰۰۹)، سرمدی و احمدی نوده (۱۴۰۰)، بهدوست و همکاران (۱۴۰۰)، نعمتی و همکاران (۱۳۹۹)، صمدی کاشان و همکاران (۱۳۹۸)، خرم‌آبادی و همکاران (۱۳۹۷). یا اینکه در اکثر تحقیقات صورت گرفته در زمینه‌ی روابط فرا زناشویی عمدتاً به بررسی ابعاد روانی و فردی در بین زوجین پرداخته و کمتر به زمینه‌های جامعه‌شناختی آن اشاره کردند. مانند: غفوریان نوری و همکاران (۱۳۹۶)، کرمی و همکاران (۱۳۹۴)، سید علی تبار و همکاران (۱۳۹۴)، امینی‌ها^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۵)، کمالی و همکاران (۱۳۹۷)، کمال‌جو و همکاران (۱۳۹۵).

لذا با توجه به این‌که جامعه ما جامعه‌ای در حال تحول و گذر اجتماعی است و تحولات در ساختارهای اجتماعی آن اتفاق می‌افتد، خانواده نیز مانند دیگر نهادهای اجتماعی مورد تغییرات زیادی قرار گرفته از جمله تغییر جایگاه زنان نسبت به گذشته سنتی بوده است، زیرا با دگرگونی افکار و باورها، شاهد رشد و شکوفایی شخصی، افزایش خودکارآمدی و ارتقای اجتماعی در زنان امروزی هستیم، یکی از راه‌های افزایش این مهارت‌ها، اشتراک با همسر در کسب تجارب و فعالیت‌ها است، زیرا پرداختن به فعالیت‌های جدید و خلاقانه، منجر به رشد و گسترش خودآگاهی در زنان می‌شوند. در صورتی‌که رابطه‌ای، امکان رشد و شکوفایی شخصی برای زوجین فراهم نکند، فرد ترغیب می‌شود که این نیاز خود را از طریق منابع دیگر نظیر برقراری رابطه با نفر دیگر برآورده سازد. همچنین اگر فردی احساس کند که نمی‌تواند همسرش را بخشی از وجود خود نماید، احتمالاً نسبت به عدم پایبندی به همسر آسیب‌پذیرتر شده و اگر رابطه فعلی او در گسترش

نشان دادند. همچنین پژوهش بوکوم دونالد اچ، کیمبرلی^۱، زد پنتیل، کریستینا کوپ گوردون، داگلاس ک اشنايدر (۲۰۱۹) نشان داد که ۲۵ درصد از مردان و ۱۵ درصد از زنان در طول زندگی خود در امور خارج از ازدواج شرکت می‌کنند و زمانی که تعریف از امور جنسی نسبت به احساسی می‌شود نرخ خیانت در مردان به ۴۴ درصد و در زنان به ۲۵ درصد افزایش می‌یابد. نتایج تحقیق شرن^۲ و همکاران (۲۰۱۸) و لین^۳ (۲۰۱۲) حاکی از آن است که روابط و رفتارهایی به بروز منازعات اخلاقی پیرامون هویت و خویشتن زنا نه دامن زده و حوزه روابط جنسی را به میدانی برای مانورهای اجتماعی - اقتصادی، عوام‌فریبی رسانه‌ها، راهبردهای زناشویی و تمردهای شخصی در جامعه فوق صنعتی تبدیل کرده است.

امر-سامر و همکاران^۴ (۲۰۱۰) در پژوهشی دریافتند که دو عامل ترس از مجازات و تعهد به‌عنوان (جایگزین نامطلوب)، مانع ورود افراد به روابط فرا زناشویی می‌شود. نتایج بررسی کلایتون (۲۰۱۴)^۵ با عنوان بررسی تأثیر شبکه‌های نوین اجتماعی بر خیانت زناشویی نشان داد که شبکه‌های اجتماعی با فراهم کردن زمینه عاشقانه با افرادی غیر از همسر باعث شروع روابط فرا زناشویی شده و در نتیجه منجر به فروپاشی زندگی زناشویی می‌شود.

اکثر تحقیقات انجام شده در ایران در رابطه با روابط فرا زناشویی با روش‌های کمی و از طریق پرسش‌نامه‌هایی که محقق بنا به فرضیات خود از قبل آماده کرده است و کمتر به تجارب و انگیزه‌های زنان از دید آن‌ها پرداخته است در روش‌های کمی پژوهشگر با موضع بیرونی به آزمودنی‌ها به‌عنوان ابژه نگاه می‌کند و با پیش‌فرض‌های خود یکسری مفاهیم را اندازه‌گیری می‌کند که جهت حرکت تحقیقات به‌سوی نتایج، گویی از قبل تعیین شده‌اند،

⁶ Banfield & McCabe

⁷ Dzara

⁸ Di Fabio, A, & Palazzeschi

⁹ Fung & Tam

¹⁰ Aminiha

¹ Baucom, D. H., Pentel, K. Z., Gordon, K. C., & Snyder, D. K.

² Scheeren

³ Lin

⁴ Emmers-Sommer

⁵ Clayton

مشخصات زنان مورد مطالعه

مدت زندگی مشترک زنان مورد مطالعه بین ۱ تا ۱۰ سال و میانگین سنی زنان مشارکت‌کننده در این پژوهش، ۳۵ سال است. جوان‌ترین زن ۲۷ ساله بوده و مسن‌ترین آن‌ها ۵۳ سال سن داشت. ۷۶ درصد پاسخگویان متأهل و ۲۳ درصد آن‌ها مطلقه یا در حال جدایی بوده‌اند. ۵ درصد پاسخگویان دارای مدرک کارشناسی بوده، ۱۱ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۵ درصد نیز دکترا داشتند. ۳۵ درصد نیز دارای مدرک دیپلم و فوق‌دیپلم بوده‌اند. ۶۴ درصد پاسخگویان شاغل بوده و ۳۵ درصد آن‌ها خانه‌دار بوده‌اند.

اعتبار پژوهش

برای بررسی اعتبار پژوهش فعلی، پژوهشگر در طول مصاحبه سؤالاتی پرسیده تا مطمئن شود چه میزان از برداشت خود از پیام مشارکت‌کننده، با آنچه خود مشارکت‌کننده‌ها نقل می‌کنند، هماهنگی دارد؟ به عبارت دیگر آیا هر دو درک یکسانی از معانی دارند. بررسی اعتبار پژوهش حین مصاحبه به این دلیل صورت گرفته است که در مورد حساسی مانند رابطه فرا زناشویی، همواره امکان تماس مجدد با مشارکت‌کنندگان وجود ندارد، زیرا ممکن است باعث نقض اصول اخلاقی مرتبط با حقوق مشارکت‌کنندگان در پژوهش شود. در نهایت در گزارش پایانی کدهایی لحاظ شد که از بیشترین اجماع برخوردار بودند.

۴ یافته‌های پژوهش

در این پژوهش ابتدا مفاهیم اولیه از مصاحبه‌ها استخراج شده و سپس آن مفاهیم با روش کدگذاری ذیل مقوله‌های کلی‌تری قرار گرفته شده است. از اسامی مستعار به علت تشابه سنی استفاده شد.

قابلیت‌ها و توانایی‌هایش، از قابلیت اندکی برخوردار باشد، احتمالاً به‌منظور جبران این امر، روابط جدیدی برقرار می‌کند.

۳ روش پژوهش و ابزار پژوهش

روش پژوهش حاضر کیفی و با استفاده از روش نظریه زمینه‌ای^۱ انجام شده است، نظریه مبنایی، یک روش کیفی است که می‌کوشد با به‌کارگیری یک سلسله رویه‌های سامانمند، نظریه‌ای مبتنی بر استقرا درباره پدیده‌ای ایجاد کند و یافته‌های آن شامل یک تنظیم نظری از واقعیت تحت بررسی است. در این روش نه‌تنها مفاهیم و رابطه بین آن‌ها ایجاد می‌شوند، بلکه به‌طور موقت مورد آزمایش نیز قرار می‌گیرند. همچنین تحلیل داده‌ها از طریق کدگذاری نظری و فرایند مقایسه‌ای مداوم و با استفاده از واحدسازی و مقوله‌بندی صورت گرفت (هراتی و همکاران، ۱۳۹۹) در این پژوهش نمونه‌های انتخابی عبارت‌اند از: زنان متأهلی که به رابطه فرا زناشویی پرداخته‌اند، و ساکن شهر قزوین می‌باشند. در نهایت، پس از انجام ۱۷ مصاحبه، اشباع نظری حاصل شد. یافته‌های این تحقیق، طبق مراحل سه‌گانه کدگذاری روش تحقیق زمینه‌ای، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در مرحله اول یا کدگذاری باز، ۹۰ مفهوم به‌دست آمده است که به لحاظ محتوایی در ۲۷ مقوله عمده دسته‌بندی شدند. در مرحله کدگذاری محوری، پیوند منطقی ۲۷ مقوله اصلی و چگونگی تلاقی آن‌ها با یکدیگر مشخص شد، در مرحله کدگذاری گزینشی مقوله‌های اساسی و مقوله هسته مورد گزینش قرار گرفتند که نتایج به‌دست‌آمده در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

¹ Grounded Theory

جدول ۱ مقوله‌ها و مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌های زنان

ردیف	مفاهیم	مقولات محوری	نوع مقوله
۱	فراهم شدن امکان ادامه تحصیل- برقراری ارتباط با همکار- سفرهای کوتاه با دوستان	رشد روابط اجتماعی	شرایط زمینه‌ای
۲	حمایت از فرزندان- تنها و بی‌پناه بودن- عدم اعتماد به شخص سوم	عدم رضایت زن به جدایی	
۳	تعبیر شخصی از دین- کاهش گرایش مذهبی- رواج هنجارهای ممنوع در جامعه	تعارضات معرفتی	
۴	ناتوانی جنسی- سردمزاجی- عدم توافق جنسی- گرایش جنسی انحرافی	فقدان جامعه‌پذیری جنسی	
۵	عدم اختیار در انجام کارهای شخصی- عیب جویی مرد از ظاهر زن- ترس از طرد شدن- خود انگاره منفی به خود	عدم اعتماد به نفس	
۶	بی‌توجهی به پیامدهای کنش برای دیگران- بی‌توجهی به سنت‌ها- نزول ارزش‌های اخلاقی	تغییر ارزش‌های اجتماعی	
۷	اعتقاد به خواندن نماز اول وقت- ختم قرآن در هر سال	عمل به مناسک دینی	
۸	شرکت در دوره‌های دوستانه- سفرهای خارجی با دوستان	افزایش اوقات فراغت	
۹	پیروی از مد در داشتن دوست پسر- احساس ناکامی در تجربه عشق- تمایل به عشق‌های فانتزی	فردگرایی	
۱۰	نارضایتی از جنسیت- بازیچه بودن زن در دنیای امروز- چشم‌پوشی جامعه از عهدشکنی مردان- نداشتن حق انتخاب در زندگی	دوسویگی جنسیتی	شرایط مداخله‌ای
	دوسویگی جنسی نظریه فمینیست درباره نگاه جنسیتی به زن در جامعه و طبقه پایین اجتماعی او در نسبت به مردان است.	در دوسویگی دو نوع نگاه رضایت و عدم رضایت در مورد موضوعی وجود دارد. کدهای شما نشان می‌دهد که اساساً نارضایتی یا نابرابری جنسیتی وجود دارد نه دوسویگی	
	دوسویگی جنسیتی، (gender ambivalence) در استدلال فمینیسم لیبرال، زنان پایگاه اجتماعی و قدرتی پایین‌تر دارند و در نتیجه امکانات کمتری دارند. نتیجه مهم این موقعیت پایین‌تر، ارزش زدایی از ویژگی‌ها و ویژگی‌هایی است که با زن بودن همراه است و یا به آن منتسب داشته می‌شود. نارضایتی یا عدم آرامش نسبت به هر آنچه با زنانگی همراه است) دریافت حقوق کمتر نسبت به مردان- بیمه نبودن- سوءنیت در استخدام زنان	فردستی زن در کسب درآمد	

ردیف	مفاهیم	مقولات محوری	نوع مقوله
۱۲	کوتاهی روابط عاطفی و احساسی بین زوجین-یکنواختی ظاهر همسر-سرمایه گذاری کم رابطه زناشویی-نداشتن علایق مشترک بین زوجین	کیفیت پایین رابطه زناشویی	
۱۳	حق طلاق با مرد- نگاه بد جامعه به زنان مطلقه- عدم حمایت قانونی از زنان مطلقه	قوانین طلاق	
۱۴	عدم مشورت با زن در امور زندگی- عدم هماهنگی در تربیت فرزندان- عدم همراهی زن در مهمانی و سفرها	بی تفاوتی همسر	
۱۵	توجه به ویژگی‌های ظاهری- ازدواج تحمیلی- ازدواج به روش سنتی	عدم آگاهی در انتخاب همسر	
۱۶	تلافی خیانت همسر- عدم پشیمانی زن از رابطه فرا زناشویی	انتقام جویی از همسر	
۱۷	عدم عشق و علاقه بین زوجین- سردی روابط زوجین- فقدان بستر صمیمی بین زوجین	عدم ارضاء نیازهای عاطفی	
۱۸	مقصر دانستن مرد- روزمرگی زندگی بعد از ازدواج- مقابله با مثل با همسر- بی تفاوتی زوجین نسبت به هم	توجیه رابطه فرا زناشویی	
۱۹	ماجراجویی و کنجکاوی- میل به تجربه رابطه با افراد مختلف- زندگی بدون تنوع کنار همسر- افزایش کیفیت جایگزین‌ها	تنوع طلبی جنسی	شرایط علی
۲۰	عدم مهارت و دانش جنسی- تابو بودن صحبت در مورد مسائل زناشویی- دانش کاذب جنسی	عدم مهارت و دانش جنسی	
۲۱	شیفتگی بودن شغل مرد- مأموریت‌های مکرر شغلی- زندانی بودن مرد	عدم حضور همسر	
۲۲	اهمیت رابطه جنسی در ازدواج- اهمیت رضایت جنسی در رابطه	تسلط گفتمان رضایت جنسی	
۲۳	تعهد زناشویی امری سیال	عشق سیال یا دگردیسی صمیمیت	پدیده
۲۴	دلسردی زن از ادامه زندگی- پشیمانی از تولد فرزند- عدم رضایت از ازدواج زود هنگام- پشیمانی از انتخاب همسر	تردید در ادامه زندگی	بعد تعاملی
۲۵	تمایل به جراحی‌های زیبایی- کنترل وزن و رژیم غذایی- تمایل به آراستن خود	مدیریت بدن	
۲۶	پیروی از مد- تمایل به نمایش خود- تمایل به شیک‌پوشی	میل به مصرف	
۲۷	احساس خوشی داشتن- جبران کمبودها- بدست آوردن اعتماد به نفس	نقض روابط متعهدانه	
۲۸	تداوم ارتباط بدون استرس- عادی شدن رابطه- جبران آرامش نداشته در زندگی	عادی شدن رابطه فرا زناشویی	پایانها
۲۹	سردی در روابط زوجین- عدم تمایل به ادامه زندگی- اقدام به طلاق عاطفی و رسمی- بی تفاوتی نسبت به پیامدهای رابطه فرا زناشویی	گسست بنیان خانواده	

کاری خود، خودمانی‌تر شده و به حریم خصوصی هم پا گذاشته و گاهی وابستگی عاطفی ایجاد شده توأم با احساس تعلق توأم با نوعی دوگانگی است، یعنی از طرفی توان قطع رابطه را ندارند و از طرف دیگر در برقراری رابطه عاطفی با شخصی به‌جز همسرشان در عذاب و احساس گناه هستند که این خود باعث ایجاد مشکلات و اختلافات زناشویی می‌شود.

حمیده ۳۱ ساله، در حال جدایی، کاردانی، شاغل می‌گوید: «وقتی با دوستام مسافرت می‌رفتیم باهم حرف می‌زدیم، وقتی می‌دیدم همه تو رابطه‌شون لذت می‌برن و همسرشون خیلی احساسیه اما من نه، همه به من می‌گفتن یه فکری واسه خودم بکنم تا از زندگی‌ام لذت ببرم».

عدم رضایت زن به جدایی: این محور با مفاهیمی چون: حمایت از فرزندان، تنها و بی‌پناه بودن، عدم اعتماد به شخص سوم، است. زنان به علل همزیستی احتمالی و نیاز مالی به همسر، نداشتن سرپناه مستقل، یا بی‌سرپرست شدن فرزندان، فرار از قضاوت مردم، همچنین نداشتن حمایت خانواده یا جامعه، مجبور به ادامه زندگی با همسر خود هستند زیرا در این شکل زندگی، آن‌ها در یک سهراهی قرار گرفته‌اند که یا باید «بسوزند و بسازند» و یا «طلاق و رهایی» را با تمام هزینه‌های برگزینند و یا در ظاهر نمایش ماندن و ساختن بدهند و در باطن به «رابطه خارج از تعهد خانواده» فکر کنند.

فاطمه ۳۷ ساله، متأهل سیکل، خانه‌دار می‌گوید: «بیشتر به خاطر بچه‌هام این زندگی عذاب‌آور رو تحمل می‌کنم، نه راه برگشت دارم نه دل موندن، اگه جدا بشم کجا برم، سواد زیادی ندارم کار پیدا کنم و مستقل بشم، از طرفی کسی رو ندارم حمایت‌کن».

بر اساس جدول فوق، مقولات اساسی طبقه‌بندی شده در این پژوهش عبارت از شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، شرایط علی، پدیده، بعد تعاملی - فرایندی و پیامدها. در اینجا هر یک از این مقوله‌ها مورد بحث قرار می‌گیرند. چون این مقاله مربوط به رساله دکتری بنده است از این موضوع شش محور به دست آمده است که هر کدام به مقوله خاصی اشاره دارد لذا در این مقاله نگاه کنشگران به این پدیده و پیامدهای اجتماعی، مانند از بین رفتن ساختار خانواده بود.

مقوله‌های مرتبط با شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای مجموعه‌ای خاصی از شرایط هستند که در یک زمان و مکان خاص جمع می‌آیند تا بستر لازم برای شکل‌گیری پدیده را فراهم کنند تا اشخاص با تعاملات خود به آن‌ها پاسخ دهند. با توجه به اینکه بر اساس نظریه استراس و کوربین (۱۹۹۰) فرایند داستان در انتهای مقوله‌بندی‌ها انجام می‌شود، لذا با نظر استاد راهنما و با تکیه بر مصاحبه‌ها، مقوله‌ها دسته‌بندی شدند و تا رسیدن به نتیجه نهایی بارها مورد بررسی قرار گرفت.

رشد روابط اجتماعی: یکی از دلایل و زمینه‌هایی که موجب می‌شود زنان تمایل به برقراری رابطه فرا زناشویی پیدا کنند، افزایش آگاهی اجتماعی زنان است که شامل مفاهیمی چون: (فراهم شدن امکان ادامه تحصیل، برقراری ارتباط با همکار، سفرهای کوتاه با دوستان) است. هرچند که حضور زنان در جامعه دارای اثرات بسیار مؤثری و مفیدی بوده ولی به‌رحال هر تغییر و تحول اجتماعی به همراه فواید و محاسنی که دارد آسیب‌های فراوانی نیز به همراه خواهد داشت. البته نمی‌توان با قاطعیت گفت که حضور زنان در جامعه باعث بروز روابط خارج از ازدواج می‌شود بلکه منظور این است که نسبت به گذشته شانس و احتمال حضور دو جنس مخالف در محیط‌های اجتماعی بیشتر شده و افراد در روابط

¹ Strauss & Corbin

نه من، هیچ‌وقت ابراز محبت نمی‌کرد آگه کمی رابطه‌مون خوب می‌شد معمولاً خیلی کوتاه بود.»

عدم اعتماد به نفس: که شامل مفاهیمی چون: عدم اختیار در انجام کارهای شخصی، عیب‌جویی مرد از ظاهر زن، ترس از طرد شدن، خودانگاره منفی نسبت به خود است.

زنانی که عزت‌نفس و خودانگاره‌شان در سطح پایینی قرار دارد و دائماً مورد تحقیر و بی‌توجهی همسران خود قرار می‌گیرند، تلاش می‌کنند تا از طریق رفتارهایشان نشان دهند عزت‌نفسشان بالاست و در این زمینه مشکلی ندارند. لذا این دسته از اشخاص به دنبال رابطه‌هایی خارج از سیستم خانواده می‌گردند تا زمینه‌ای برای اثبات خود بیابند.

سمیه ۲۷ ساله، متأهل، دیپلم، آرایشگر می‌گوید: «دیگه قدرت تحمل همسر رو ندارم واقعاً خسته شدم نه شرایط برگشت دارم نه اعتمادبه‌نفسی که بشه جدا شد و یک زندگی مستقل بدون دردسر درست کنم»

تغییر ارزش‌های اجتماعی: زمانی که ارزش‌های اساسی یک جامعه بر لذت طلبی، تمتع‌آنی، مصلحت‌گرایی فردی، سودگرایی، ماده‌گرایی و ابزارگرایی استوار باشند و انسان‌ها صرفاً به تمتع فردی بیندیشند و فقط مصالح خویشتن را در نظر آورند و همه‌چیز در چارچوب امور مادی و ملموس خلاصه شود، ارتباطات انسانی نیز از این شرایط تأثیر پذیرفته و صرفاً در راه التذاذ آنی قرار می‌گیرند، این نوع روابط بسیار سست و آسیب‌پذیر و شکننده خواهد شد و به محض آن‌که مصلحت دیگری روی نماید یا بر اثر مرور زمان یا عوامل دیگر رابطه‌ها از درون تهی شده و به بهانه‌های مختلف می‌شکنند.

هانیه ۳۹ ساله، متأهل، دانشجوی ارشد، شاغل، می‌گوید: «چون اینجا ایرانه کمی سخته آگه کشورهای خارجی بود زیاد مردم گیر نمی‌دادن و جلب‌توجه نمی‌کرد امروز داشتن رابطه اصلاً بد نیست جامعه عوض شده دیگه».

تعارضات معرفتی: تعارضات معرفتی، شامل مفاهیم تعبیر شخصی از دین، کاهش گرایش مذهبی، رواج هنجارهای ممنوع در جامعه، است. این مقوله شامل مقولات سطح اول چون تعبیر شخصی از دین و عمل به مناسک دینی و عبادات است. علیرغم اینکه بعضی از مصاحبه‌کنندگان یکی از عوامل ناسازگاری زناشویی و تمایل به روابط خارج از ازدواج را، عدم پایبندی خانواده‌ها به ارزش‌های مذهبی و یا وجود تفاوت‌های ارزشی شدید در نظام باورها و تعبیر شخصی از دین می‌دانستند، اما با تناقض در گفتار و کردار خود نشان دادند که با مصلحت‌گرایی فردی راه‌های توجیه رابطه فرا زناشویی را برای خودشان سهل کرده‌اند.

سارا ۳۵ ساله، متأهل، خانه‌دار می‌گوید: «من نمازم رو همیشه اول وقت می‌خونم. خوندن دعا و قرآن رو حتی تو محل کارم ترک نمی‌کنم. به نظر من این دو کار اصلاً به هم ربطی نداره، خدا منو می‌بخشه می‌دونه از دست بی‌محبتی همسر چقدر سختی کشیدم» در اینجا بحث فهم نادرست از دین و اعتقاد به خدا و گناه مطرح بود نه استراتژی توجیه مصاحبه‌شونده. در بحث تعارضات معرفتی، فرد با سوءاستفاده از دین رفتار خود را به نوعی توجیه کرده است.

فقدان جامعه‌پذیری جنسی، رضایت جنسی یکی از جنبه‌های مهم از رضایت زناشویی است. احساس خوشایندی است که از رفتارهای درون فردی یا تعاملات بین فردی حاصل می‌گردد و نقش مهمی به‌عنوان یکی از عوامل اصلی و بنیادین رضایت از رابطه دارد روابط رضایت‌مندانه و سالم جنسی تأثیر بسزایی در نشاط زن و شوهر، افزایش روابط عاطفی و محبت‌آمیز، حس حمایت‌گری مرد نسبت به زن و همراهی زن با همسر خود را دارد (جشوقانی و همکاران، ۱۳۹۷).

مهتاب ۲۹ ساله، متأهل، دیپلم، شاغل می‌گوید: «همسر به‌جز بداخلاقی تو مسائل زناشویی هم خیلی ضعیف بود و غالباً باهم ماه‌ها ارتباط نداشتیم اگر هم داشتیم فقط نیازهای اون به نتیجه می‌رسید

تجربه عشق‌های دوره جوانی و احساس ناکامی و احساس عقب‌ماندگی در کسب عشق و بدشانسی در انتخاب خود و به‌نوعی شکست فانتزی می‌دانستند. لذا برای جبران ازدواج بدون عشق و علاقه و هیجانات دوران گذشته، خواهان درک و تجربه آن هستند.

رؤیا ۴۸ ساله متأهل کارشناسی ارشد، شاغل می‌گوید: «من خیلی یه دنده و لجبازم. دوست دارم هرچی رو که می‌خوام به دست بیارم یه خلأهایی همیشه اذیتم می‌کنه، دوست دارم دنیای جوونی رو خوب تجربه کنم و یعنی حقمه که ازش لذت ببرم»

دوسویگی جنسیتی، شامل مفاهیمی مثل نارضایتی از جنسیت، بازیچه بودن زن در دنیای امروز، چشم‌پوشی جامعه از عهدشکنی مردان، نداشتن حق انتخاب در زندگی می‌باشند.

روشنک، ۵۳ ساله، متأهل، پزشک می‌گوید: «لعنت به هرچی قانون تبعیض جنسیه، چرا زن‌ها باید حق انتخاب یا هر کاری رو نداشته باشند، ولی مردها هر غلطی بکنند فضا بازه براشون، خب یکی بگه من به‌عنوان یه زن چقدر می‌تونم از زندگی لذت ببرم. اسیر که به دنیا نیومدم».

فرودستی زن در کسب درآمد: این محور شامل مفاهیمی چون دریافت حقوق کمتر نسبت به مردان، بیمه نبودن و سوءنیت در استخدام زنان است. زنان در بازار کار از لحاظ نوع شغل، ارتقای شغلی و درآمد حاصل از کار با شرایط پایین‌تری نسبت به مردان روبه‌رو هستند. شواهد نشان‌دهنده محدودیت شغلی و فرصت‌های کمتر ارتقای شغلی برای زنان است.

سارا ۳۵ ساله، متأهل، ابتدایی، خانه‌دار می‌گوید: «همش آرزو می‌کنم کاش کار بهتری داشتم تا با مردها ارتباط نداشته باشم، اما حیف سواد زیادی ندارم، مجبورم تن به هر کاری بدم. کاری که نه بیمه داره، نه سختی کار، تازه حقوقش خیلی کمتر از مردهاست»

عمل به مناسک دینی: شامل مفاهیم اعتقاد به خواندن نماز اول وقت، تعهد به ارزش اعتقاد و باورهای دینی است و از بروز آسیب‌های اجتماعی شایع در جامعه از جمله عهدشکنی ممانعت می‌کند (ملازاده و همکاران، ۱۳۸۱).

مهتاب ۲۹ ساله، دیپلم، متأهل، شاغل می‌گوید: «من اعتقاداتم خیلی قویه نماز و خوندن قرآن هر روزم ترک نمی‌شه، اما الآن احساس عذاب وجدان دارم، از خدا خجالت می‌کشم».

افزایش اوقات فراغت: اوقات فراغت شامل مفاهیم شرکت در دوره‌های دوستانه، سفرهای داخلی و خارجی با دوستان است. امروزه با گذر خانواده از گسترده به هسته‌ای و محدود شدن حجم خانواده، زنان به خاطر داشتن سبک زندگی مدرن دیگر مثل گذشته درگیر رفع نیازهای زندگی نیستند، خصوصاً زنانی که شاغل نیستند اوقات فراغت بیشتری داشته و در مدیریت زمان دچار مشکل شده و درک درستی از مفهوم فراغت ندارند و به خاطر نداشتن آموزش صحیح برای پر کردن اوقات تنهایی و بیکاری خود درگیر انحرافات اجتماعی می‌شوند.

آیناز ۳۰ ساله، متأهل، خانه‌دار، دیپلم می‌گوید: «این روزها زن‌ها خیلی وقت زیاد میارن، دیگه مثل قدیما نیست، وقتی زنی شاغل نباشه از صبح تا شب یا خوابه یا باید بیرون بگرده و خرید کنه یا تو گوشه وقتشو بگذرونه».

مقوله‌های مرتبط با شرایط مداخله‌گر شرایط مداخله‌گر آن‌هایی هستند که شرایط علی را تخفیف و یا تشدید و یا به نحوی تغییر می‌دهند (استراوس و کوربین، ۱۳۹۳) درواقع این شرایط برخاسته از اوضاع و احوال نامنتظره و اتفاقی هستند که لازم است با عمل/ تعامل به آن‌ها پاسخ داده شود؛ مانند:

فردگرایی که شامل مفاهیم پیروی از مد در داشتن دوست‌پسر، احساس ناکامی در تجربه عشق، تمایل به عشق‌های فانتزی، است. عده‌ای از زنان، علت تمایل به رابطه فرا زناشویی را در عدم

داشته شوند و مورد تحسین و قدردانی قرار گیرند. ابتدا سعی می‌کنند به همسرشان بفهمانند که مشکلی وجود داشته و چیزی آن‌ها را ناراحت کرده است؛ اما شوهر متوجه این اشارات غیرمستقیم نمی‌شود و به همسر خود بی‌اعتنایی می‌کند، یا گلایه‌های او را جدی نگرفته و باعث دلسردی زن می‌شود، لذا زنان به دنبال جبران کمبودهای عاطفی همسر به روابط خارج از چارچوب ازدواج روی آورده و این رفتار را جبرانی برای کمبودهای ناشی از بی‌مهری همسر می‌دانند.

سمیه ۲۷ ساله، متأهل، دیپلم، شاغل می‌گوید: «اوایل عاشقانه همو دوست داشتیم خیلی بهش محبت می‌کردم تا کمبود محبت خونواده‌اش جبران بشه، اما اون زیاد گرم و عاطفی نیست، اصلاً بهم توجه نمی‌کنه و کلاً بی‌تفاوته، وقتی باهش حرف‌های عاشقانه می‌زنم می‌بینم اون خوابِ خوابه».

عدم آگاهی در انتخاب همسر: که شامل مفاهیم توجه به ویژگی‌های ظاهری، ازدواج تحمیلی، ازدواج به روش سنتی است.

فرزانه ۲۸ ساله متأهل، دیپلم، خانه‌دار می‌گوید: «اون روزها به تنها چیزی که فکر نمی‌کردم شناخت و تفاهم و درک متقابل بود، شوهرم رو همین‌طوری الکی پسندیدم. همش می‌گفتم ازدواج می‌کنم و دغدغه‌ی مشکلات خونه‌ی پدری رو ندارم، اما متأسفانه خونه‌ی شوهر خیلی بدتر شد، راهی جز تحمل ندارم».

مقوله‌های مرتبط با شرایط علی

شرایط علی یا سبب‌ساز، معمولاً آن دسته از رویدادها و وقایع‌اند که بر پدیده اثر می‌گذارند (استراوس و کوربین، ۱۳۹۳).

شرایط علی تأثیرگذار بر رابطه‌ی فرا زناشویی زنان:

کیفیت پایین رابطه زناشویی، پایداری یک رابطه تنها نشانی از یک رابطه عاشقانه نیست بلکه عامل اصلی و مهم در ایجاد رابطه صمیمی و رضایت‌بخش و ماندگار است. یکی از وظایف بسیار مهم زن و شوهر چگونگی برقراری رابطه عاطفی با همدیگر است زوجی که بنا دارند برای همیشه کنار هم زندگی کنند، باید علائق مشترک همدیگر را شناخته و برای رابطه خود سرمایه‌گذاری نمایند.

فهیمة، ۴۵ ساله، متأهل، شاغل، فوق‌دیپلم می‌گوید: «همسر روزهای اول خیلی عاشقانه رفتار می‌کرد، اما کم‌کم برایش عادی شدم دیگه زیاد بهم اهمیت نمی‌داد دیگه برایش جذاب نبودم اون همش ازم ایراد می‌گرفت منو با زن‌های دیگه مقایسه می‌کرد»

قوانین طلاق، این مقوله شامل مفاهیمی مثل حق طلاق مرد، نگاه منفی جامعه به زنان مطلقه و عدم حمایت قانونی از زنان مطلقه است. از جمله مسائل مهم در چارچوب زندگی زنان، عدم حمایت قانونی از زنان مطلقه است، زیرا زنان در صورت جدایی از همسر، با مشکلات بی‌شماری در کنار عدم حمایت اجتماعی، عدم حمایت خانواده و سوءاستفاده‌های مختلف قرار می‌گیرند.

محدثه ۳۲ ساله، در حال جدایی، خانه‌دار می‌گوید: «من و همسر اصلاً بدرد هم نمی‌خوریم، خیلی سعی کردم زندگی‌ام به هم نخوره چون طلاق تو ایران خیلی سخته، همه به زن نگاه بدی می‌کنن، تازه درآمدی هم ندارم زندگی رو بچرخونم، خیلی تلاش کردم بدون جنجال زندگی کنم اما نمی‌شه، زن‌ها به‌جز تحمل کردن راه دیگه‌ای هم مگه دارن؟»

بی‌تفاوتی همسر، مفاهیم این مقوله نیز شامل عدم مشورت با زن در امور زندگی، بی‌تفاوتی نسبت به وجود زن، عدم هماهنگی در تربیت فرزندان، عدم همراهی زن در مهمانی و سفرها است. گاهی بی‌وفایی زنان از احساس نادیده گرفته شدن یا بی‌تفاوتی همسر نسبت به وضعیت آنان و مسائل زندگی ناشی می‌شود. زنان نیاز دارند که دوست

سمیه ۲۷ ساله، متأهل، دیپلم، شاغل می‌گوید: «اوایل فکر می‌کردم صحبت کردن با دوستم دلم رو آروم می‌کنه، اما بعدش تو رابطه دیدم خیلی از زندگی و لذت‌هاش عقب بودم. اون بهم آرامش می‌ده دیگه به خودکشی فکر نمی‌کنم واقعاً بدون وجود دوستم زندگی‌ام بی‌هدف و مسخره است».

عدم مهارت و دانش جنسی: شامل مفاهیم عدم مهارت و دانش جنسی، تابو بودن مسائل زناشویی، دانش کاذب جنسی و نبود دانش به خود و جنس مخالف و کامل نشدن هویت جنسی است (باتلر، ۲۰۱۳).

ملیحه ۳۲ ساله، متأهل، سیکل، شاغل می‌گوید: «چند ماهی نگذشته بود که متوجه بارداریم شدم، هنوز اون قدر بزرگ نشده بودم که بتونم مادر بشم، درکی از رابطه جنسی قبل اون نداشتم. حتی نمی‌دونستم یه زن هم حق داره تو رابطه با همسرش لذت ببره».

عدم حضور همسر: شامل مفاهیمی مثل شیفتی بودن شغل مرد، مأموریت‌های مکرر شغلی و زندانی بودن مرد است. دوری از همسر بنا به دلایل کاری، مأموریت است.

سمیه ۲۷ ساله، متأهل، دیپلم، شاغل می‌گوید: «همسر من نصف روزهای هفته رو نیست، دائم در سفره، به خاطر کارش مجبوره چوب حمل کنه، من دوست دارم از صبح تا شب کار کنه ولی شب‌ها کنارم باشه، من از تنهایی می‌ترسم، همش با گوشیم بازی می‌کنم تا خوابم ببره».

تسلط گفتمان رضایت جنسی: شامل مفاهیمی مثل اهمیت رابطه جنسی در ازدواج و اهمیت رضایت جنسی در رابطه است. رضایت جنسی اگر به دلایلی برای یکی از همسران حاصل نگردد، می‌تواند، منبع مهمی برای ناسازگاری و احساس عدم خوشبختی گردد و ناتوانی از آشکارسازی خشم و نفرت یک یا هر دو نفر به قهر کردن، سکوت‌های طولانی و یا نشان دادن ظاهری آرام و مؤدب اما باطن پرتنش می‌شود. بر اساس نظریه فمینیست‌ها

انتقام‌جویی از همسر: شامل مفاهیمی مثل تلافی خیانت همسر، عدم پیشمانی زن از رابطه‌ی فرا زناشویی است.

فاطمه، ۳۷ ساله، متأهل، سیکل، خانه‌دار می‌گوید: «کم‌کم به گوشتم می‌رسید همسر من با خانم‌های مختلف ارتباط داره خیلی برام سخت بود که این‌همه تلاش کنم اون بی‌تعهد باشه اون زمانی برای دخترها و زن‌ها هزینه می‌کرد که من برای خرجی بچه‌هام خونگی همسایه کار می‌کردم. اوایل برام حتی فکر کردن اینکه با کسی جز همسر من صحبت بشم بزرگ‌ترین گناه بود اما وقتی دیدم اون داره هر کاری می‌کنه منم خواستم برای خودم باشم».

عدم ارضاء نیازهای عاطفی، میزان تعامل عاطفی میان زوجین با ارضاء نیاز رفاقت و دوستی از طریق انجام فعالیت‌های مشترک نظیر همراهی در تفریحات و سپری کردن اوقات صمیمانه با یکدیگر و ابراز احساسات عاشقانه به همسر، گفتگو میان زن و شوهر صورت می‌گیرد که این امر موجب حس نزدیکی و صمیمیت در رابطه طرفین می‌شود. لذا عدم ارضاء نیازهای عاطفی باعث سردی روابط، افسردگی، ابتلا به بیماری‌های جسمی و روحی، ناامیدی و بی‌انگیزگی و همچنین تهدیدی برای زندگی زناشویی خواهد شد.

رؤیا ۴۸ ساله کارشناسی ارشد، شاغل می‌گوید: «همسر من خیلی مقصره از صبح که می‌ره سرکار و برمی‌گرده فکر نمی‌کنه به جز پول ما نیازهای دیگه‌ای داریم من خیلی کمبودهای عاطفی دارم که تحملش سخته برام، من فقط دنبال آرامش گم‌شده بودم».

تنوع‌طلبی جنسی: شامل مفاهیم ماجراجویی و کنجکاوی، میل به تجربه رابطه با افراد مختلف، زندگی بدون تنوع کنار همسر، افزایش کیفیت جایگزین‌ها است. می‌توان گفت در بعضی موارد نیز به علت نیاز به تجربه کردن عشق و هیجان زیاد و میل به تجربه‌ی رابطه جنسی جدید است.

خانواده است (استراوس و کوربین، ۱۳۹۳) که عبارت است از:

تردید در ادامه زندگی: شامل مفاهیمی مثل دلسردی زن از ادامه زندگی، پشیمانی از تولد فرزند، عدم رضایت از ازدواج زودهنگام، پشیمانی از انتخاب همسر است.

صنم، ۴۷ ساله ابتدایی، در حال جدایی، خانه‌دار می‌گوید: «همسرم نمی‌تونه مهریه بده، منم فقط طلاق می‌خوام، اون آقا بچه‌ها رو قبول نمی‌کنه، منم به بچه‌هام وابسته‌ام از طرفی میل به ادامه زندگی ندارم، نه دل موندن دارم نه پای رفتن».

مدیریت بدن: این مقوله شامل مفاهیمی مثل تمایل به جراحی‌های زیبایی، کنترل وزن و رژیم غذایی، تمایل به آراستن خود است. در جامعه‌ی مصرف‌گرای فردگرا، نیازهای جسمی عمدتاً به خرید کالا و ارائه خدمات وابسته است، اما بدن‌ها باید خودشان بازاریابی کنند. داشتن قیافه‌ی خوب برای یافتن شغل مناسب و سبک زندگی خوب لازم و ضروری است.

محدثه ۳۲ ساله در حال جدایی، کارشناسی، می‌گوید: «تو خونه‌ی پدری نمی‌تونستم به آرزو هام برسم، خیلی دوست داشتم جراحی زیبایی کنم اما پدرم یه کارمند ساده بود، همیشه دوست داشتم سفرهای خارجی برم، برای خودم لباس مارک بخرم. متأسفانه تو خونه‌ی همسرم هم نتونستم به آرزو هام برسم».

میل به مصرف: مفاهیم این مقوله شامل: پیروی از مد، تمایل به نمایش خود، تمایل به شیک‌پوشی است. میل به مصرف یا تمایل به مصرف‌گرایی، هنگامی است که در جامعه بسیاری از رفتارهای افراد بر اساس ظاهر انجام می‌شود و هسته اعمال اجتماعی و ارزش‌های فرهنگی، ایده‌ها و هویت‌ها در رابطه با مصرف تعریف می‌شود. همان‌گونه که فمینیسم سوسیالیست بیان می‌کند، نظام سرمایه‌داری غربی نه‌تنها به خالی کردن جیب زنان می‌پردازد، بلکه قدرت و استعدادهای بالقوه‌ی آنها

رضایت جنسی برای هر دو طرف رابطه اهمیت دارد و تبلور این بحث در تصویری آرمانی خلاصه می‌شود که ازدواج را نوعی مشارکت جنسی رضایت‌بخش می‌دانند لذا در اینجا بحث بر سر هدف از ازدواج و اهمیت آن در جهت رضایت جنسی است که در قالب گفتمان مطرح شده است.

راحله ۲۷ ساله متأهل، دیپلم، شاغل می‌گوید: «همیشه خودم رو براش جذاب می‌کنم اصلاً توجهی نمی‌کنه، میگم من نیاز دارم بهم توجه کنی، اما دست خودش نیست. خیلی تو رابطه سرده، هرچقدر تلاش می‌کنه نمی‌تونه منو تو رابطه به لذت برسونه. چند بار بهش گفتم بریم پیش پزشک اما گفت من توانایم همینه که هست».

نگرش مردسالارانه: در زندگی مشترک، به لحاظ پیدایش روابط و مناسبات جدید، سلیقه‌های شخصی زن و شوهر در تقابل با یکدیگر قرار می‌گیرد. وقتی زنان در موقعیت‌های دست‌پایینی قرار بگیرند به درک صحیحی از موقعیت خود نرسیده و در نتیجه نمی‌توانند راه درستی را انتخاب نمایند و یا حتی واکنش آنان در موقعیت‌های بحرانی نیز به شکل صحیحی صورت نمی‌پذیرد، بنابراین عدم توجه به حق زنان در زندگی و نداشتن حق انتخاب در تصمیم‌گیری‌های فردی و خانوادگی از دیگر تأثیرات فرهنگ مردسالاری است که تأثیرات بسیار مخربی در روابط زوجین و فروپاشی خانواده خواهد گذاشت.

ملیحه، ۳۲ ساله، متأهل، سیکل، شاغل می‌گوید: «مردها تو خونه‌ی همسرم تصمیم‌گیرنده هستن، اصلاً زن‌ها اجازه نظر دادن ندارن چه برسه به مخالفت، به خاطر این اجازه نداشتم جلوی ازدواج مجددش با زن برادرش رو بگیرم».

تعامل‌ها (هم‌کنشی‌ها)

راهبردها و کنش‌های عامدانه‌ای که برای حل مسئله صورت می‌گیرد در واقع شرایط زمینه‌ای، مداخله‌گر و علی‌بستر ایجاد فرایندها و تعاملاتی در

عادی شدن رابطه فرا زناشویی: شامل مفاهیمی مثل تداوم ارتباط بدون استرس، عادی شدن رابطه، جبران آرامش نداشته در زندگی است.

سارا ۳۵ ساله، متأهل، ابتدایی، خانه‌دار می‌گوید: «آدم وقتی اولین بار گناه می‌کنم خیلی سخت ولی وقتی تکرار پیدا کنه دیگه عادی می‌شه، وقتی یه بار رابطه رو شروع کنی دیگه به انتها و عواقبش فکر نمی‌کنی منم اونقدر درگیرش شده بودم که به چیزی جز اون فکر نمی‌کردم».

نقض رابطه متعهدانه، بسیاری از افراد بر این باورند که ادامه دادن روابط جنسی و عاطفی به صورت تک‌همسری و وفاداری به همسر، یک عقیده نابخردانه و قدیمی است و گاهی در بعضی موارد علت روابط خارج از تعهد، میل به تجربه رابطه جنسی جدید و ممنوع، هیجان و شور عشق زیاد و تنوع‌طلبی نوین است.

روشنگر ۵۳ ساله، پزشک، متأهل، شاغل می‌گوید: «کم‌کم ارتباطم با اون آقا خیلی نزدیک شد حدوداً چند سال ازم کوچک‌تر بود اما خیلی احساساتم رو مثل مردهای باتجربه می‌فهمید بهم خیلی توجه می‌کرد شباً که تا دیروقت مطب بودم می‌دیدم اومده دنبالم بیرون منتظره شام می‌خوردیم و می‌رفت خونه و...»

گسست بنیان خانواده، سست شدن پایه‌های عاطفی و صمیمیت روابط زوجین و افزایش اختلافات و تعاملات منفی منجر به سرد شدن روابط زناشویی و در نتیجه گسست پیمان خانوادگی شده و در طول زمان موجب طلاق عاطفی و رسمی خواهد شد.

پریسا، کارشناسی، ۳۲ ساله، شاغل و در حال جدایی می‌گوید: «وقتی همسر من و دوستم رو تو خونه دید دیگه نتونست طاقت بباره و با چاقو به سمت هردومون حمله کرد، اون فرد فرار کرد و من کمی زخمی شدم بعدش تقاضای طلاق داد به همین راحتی زندگی‌ام از هم پاشید».

را می‌زداید و آن‌ها را نسبت به خود بیگانه می‌کند (ذکایی، ۱۳۸۹).

آیناز ۳۰ ساله، متأهل، دیپلم، خانه‌دار می‌گوید: «من خیلی ولخرج همه‌اش دوست دارم خرید کنم و خوش‌تیپ باشم، با مد پیش برم. وقتی دوست‌پسرم این کارها رو برام انجام می‌ده دیگه ملکه زمین می‌شم، کلاً خرید حال آدمو خوب می‌کنه، به خاطر این ملاک خاصی برای انتخاب مهم‌تر از مادیات نداشتم».

توجیه رابطه فرا زناشویی: که شامل مفاهیم مقصر دانستن مرد، روزمرگی زندگی بعد از ازدواج، مقابله به مثل با همسر، بی‌تفاوتی زوجین نسبت به هم است. یکی از راه‌هایی که افراد از طریق آن ناهماهنگی شناختی مرتبط با رابطه فرا زناشویی را کاهش می‌دهند، یافتن سازوکاری است که عهدشکنی را برای خودشان مجاز نمایند.

سارا ۳۵ ساله، متأهل، ابتدایی، خانه‌دار می‌گوید: «اون قدر تو مشکلات گیر کردم که دیگه برام فرقی نداره دارم چه می‌کنم و عواقب رابطه‌ام چی میشه من هم حق زندگی خوب رو دارم». این مقوله از علی به استراتژی توجیه سازی همان کنش و واکنش تغییر یافت.

پیامدها

بسیاری از رفتارهای انسان پیچیدگی‌های خاص خود را دارد که جز در شرایط خاص قابل فهم نیست. در این پژوهش، شناخت بستر و زمینه‌ای که کنش‌ها در آن صورت می‌گیرند و تأثیری که این زمینه بر اعمال افراد به جا می‌گذارد، با به‌کارگیری روش نظریه بنیانی، امکان شناسایی پیامدهایی که خود نیز پیامدهای دیگری را به دنبال دارند، فراهم می‌شود. پیامدهایی که در آغاز قابل پیش‌بینی نبودند و در طی زمان آشکار می‌گردند. پیامدهای استراتژی‌های به کار گرفته‌شده توسط زنان مشارکت‌کننده در این پژوهش که منجر به رابطه فرا زناشویی و تغییر الگوی خانواده، می‌شود، شامل:

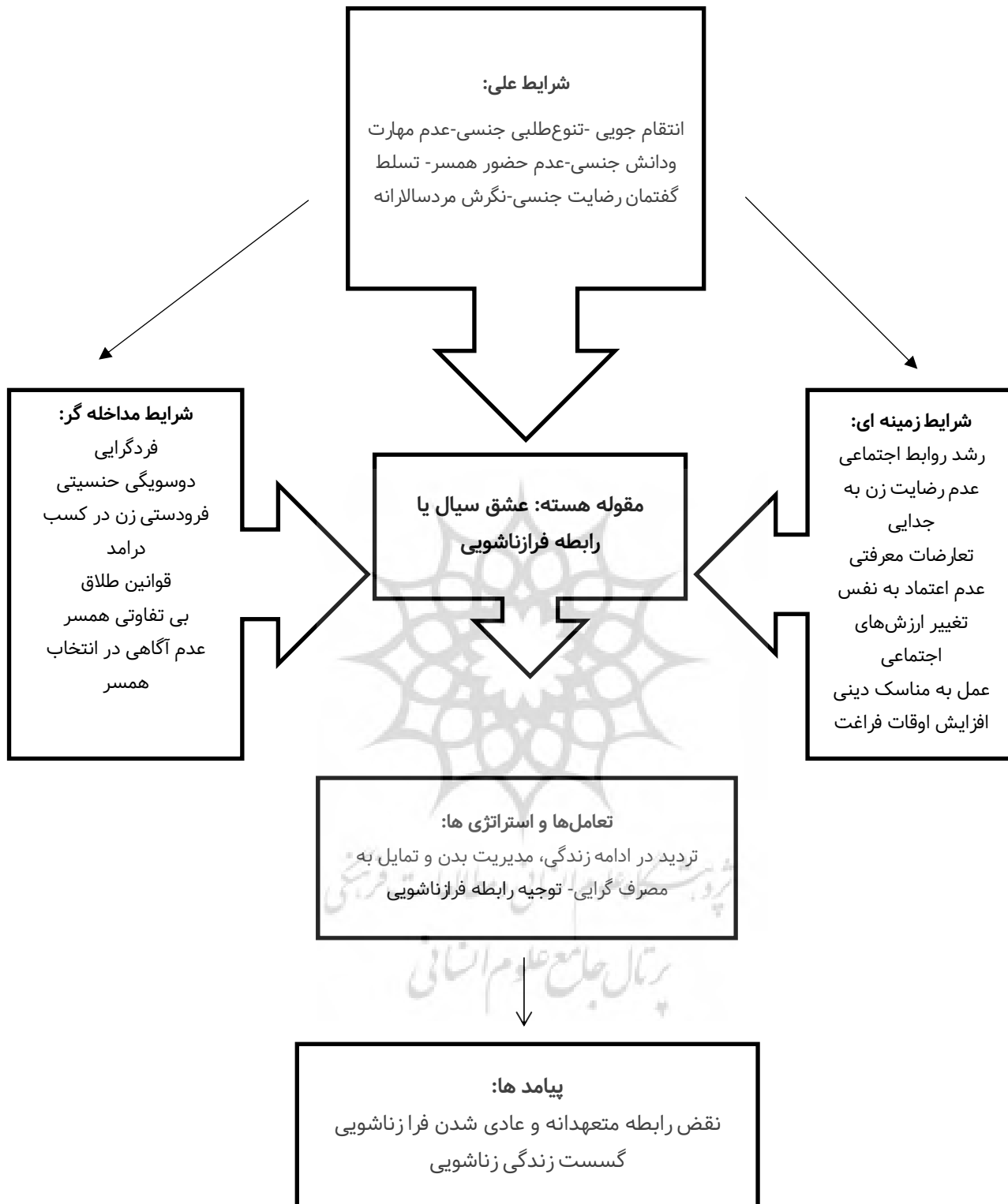
زناشویی امروزه به‌عنوان مسئله‌ای اساسی برای بازاندیشی زنان نسبت به موقعیت و جایگاه خود در جامعه اهمیت یافته است.

متأسفانه آنچه از متن مصاحبه‌ها دریافت شده نوعی بی‌تعهدی و هرج‌ومرج در روابط زناشویی امروزی به چشم می‌خورد که شاید با فرهنگ بومی و مذهبی ما تفاوت داشته باشد ولی سوغات ارتباطات امروزی است که از غرب آمده و الگوی بسیاری از خانواده در سبک زندگی شده است.

هانیه ۳۹ ساله، کارشناسی ارشد، شاغل، می‌گوید: «شاید تو کشور ما این روابط (فرا زناشویی) زشت باشه ولی من اعتقاد دارم هر انسانی آزاد به دنیا میاد و حق داره آزاد زندگی کنه یه زن محکوم به انتخاب اولش نیست به زور تحمل کنه و لذت زندگی رو از دست بده».

مقاله هسته‌ای: پس از شناخت محورها و مقوله‌های اساسی از تفسیر زنان در رابطه فرا زناشویی، مقوله هسته‌ای تحت عنوان «عشق سیال یا دگردیسی صمیمیت» همان برقراری روابط غیرمتعارف امروزی (روابط فرا زناشویی) است که با توجه به یافته‌های به‌دست‌آمده از مصاحبه‌ها از نظریه گیدنز واژه دگردیسی صمیمیت در مدل نظری تحقیق استفاده شد که در نمودار مدل پارادیمی پژوهش نشان داده شده است. این مدل پارادیمی از سه مؤلفه شرایط، تعامل‌ها (فرایندها) و پیامدها تشکیل شده است. امروزه روابط صمیمی بیش‌ازپیش از تعهدات بلندمدت فاصله گرفته و بر مبنای مذاکره و تفاهم شکل می‌گیرد و دوام می‌یابد، به‌طوری‌که کیفیت رابطه در هر لحظه از رابطه، توسط طرفین به مذاکره و مباحثه و مبادله گذاشته می‌شود و زنان به‌خصوص سعی می‌کنند قربانی تعهدات از پیش معین نمی‌شوند. در واقع روابط فرا

نمودار ۱ مدل نظریه زمینه‌ای رابطه فرزنشویی

۵ بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه به منظور بررسی جامعه‌شناختی زمینه‌ها و بستر ذهنی زنان در شکل‌گیری روابط فرا زناشویی آن‌ها و دلایل فروپاشی ساختار خانواده، با مشارکت ۱۷ نفر از زنان شهر قزوین صورت گرفت تا به ارائه یک الگوی مفهومی از عوامل علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر و پدیده هسته‌ای و پیامدهای مؤثر در این امر بپردازیم. به همین منظور از رویکرد کیفی و استراتژی گراندد تئوری به بررسی این موضوع پرداخته شد.

همراه با پدیده جهانی‌شدن و گسست زنان از پیوند سنتی و با رشد و گسترش تفکر نوین و آگاهی عمومی، آن‌ها دائماً در حال بازاندیشی نگرش خود نسبت به دنیای درون و بیرون خود هستند، زیرا با تغییر ارزش‌ها و افزایش فردگرایی نوین، زنان با اعتمادبه‌نفسی فراتر از گذشته، در تلاش برای اثبات هویت خود می‌باشند، یعنی آن‌ها دریافته‌اند که نگرش‌ها نسبت به زن سنتی تغییر پیدا کرده و آنان دیگر نسبت به گذشته درگیر فشارهای اجتماعی نمی‌باشند زیرا در گذشته آن‌ها در مقابل ناراضی زناشویی، قانون‌های طرفدار حقوق مردان و در مقابله با ناراضی شوه‌ر، تحملشان را بالا می‌آوردند و خودشان را وقف امور زندگی و فرزندان خویش می‌کردند، اما امروزه با توجه به افزایش آگاهی و اطلاعاتی که از رسانه‌های مختلف کسب کرده‌اند، در جامعه حضوری پررنگ داشته و درصد تغییر تابوهای گذشته برآمده‌اند، همچنین با افزایش ارتباطات مجازی، روابط نامتعارف مانند روابط جنسی مجازی در فضای اینترنت و... نشان می‌دهد که روند بازاندیشی افراد در رفتارهای جنسی، شتابی بسیاری گرفته است که گاهی به‌عنوان یکی از عوامل اساسی در کنار سایر علل در بروز اختلاف میان زوجین، سست شدن بنیان زندگی مشترک و گرایش به روابط خارج از چارچوب خانواده در میان زوجین تأثیرگذار است. زنان قزوینی نیز مانند دیگر زنان امروزی جامعه، دچار دگرگونی عمیقی در نوع نگرش خود به زندگی زناشویی شده‌اند.

درواقع زنان امروزی به دلایل مختلفی، چون هیجان خواهی، افزایش اوقات فراغت نسبت به گذشته، سرد شدن روابط با همسر، توجه نکردن مردان به ظاهر خود، عدم مهارت کلامی با همسر و مشکلات جنسی و یا زمانی که عزت‌نفس و خودانگاره‌شان در سطح پایینی قرار داشته و دائماً مورد تحقیر و بی‌توجهی همسران خود قرار بگیرند، تلاش می‌کنند تا از طریق رفتارهایشان نشان دهند که عزت‌نفسشان بالاست و در این زمینه مشکلی ندارند، پس به دنبال راهی برای به دست آوردن اعتمادبه‌نفس ازدست‌رفته و یا اثبات خود و تخلیه روانی می‌باشند. در عصر حاضر با نوسازی و مدرن شدن بیشتر جامعه، در حوزه خانواده و روابط عاطفی - جنسی، نیز تغییرات شگرفی رخ داده است که زمینه‌ای برای ایجاد اختلال در روابط و نقش‌های خانواده شده است، به‌طوری‌که ارزش‌ها به سمت مصرف‌گرایی، فردگرایی، رضای شخصی و لذت‌گرایی سوق پیدا می‌کنند؛ این در حالی است که هنوز در بعضی خانواده‌ها باورهای مردسالار حاکم بر جامعه ایرانی، اقتدار را طبیعت مرد می‌داند، زیرا نگرش‌های فرهنگی خانواده‌های ایرانی بر اساس تحمل و تبعیت زنان از درخواست‌های شوهر - پدر شکل گرفته است. بی‌تردید زن ایرانی نیز نسبت به زنان جوامع دیگر، از جایگاه واقعی خود فرسنگ‌ها به دور است، زیرا زن بدون نظرخواهی و مشورت همسرش درباره مسائل خانوادگی توانایی تصمیم‌گیری ندارد، این در حالی است که آموزه‌های مردسالارانه با تحولات ایجادشده امروزی سنخیت ندارد؛ یعنی مردان همچنان روحیه مردسالارانه خود را حفظ کرده‌اند اما زنان دیگر حاضر به پذیرش آن نیستند (ایران‌محبوب و مختاری، ۱۳۸۵).

یافته‌های برخی از پژوهش‌های پیشین هریک از جنبه‌ای با یافته‌های پژوهش حاضر همسو است. یکی از یافته‌های پژوهش (زرندی، ۲۰۱۷) و (زرندی و همکاران، ۱۳۹۶) دستاوردهای نوین زنان و تغییر در نقش‌های جنسیتی است که در کنار سایر مقولات می‌تواند موجد رابطه‌ای پایدار و خودخواسته گردد و

مانند شیردل (۱۳۸۵)، خدمتگذار و دیگران (۱۳۸۷)، شاه سیاه و همکاران (۱۳۸۸) و بازرگان هرندی (۱۳۸۷) نشان داد که عدم توجه به مسائل عاطفی و نیازهای زنان، منجر به رشد و تمایل به تجربه‌ی فرا زناشویی در زنان شده است. یکی دیگر از عوامل رشد آگاهی زنان، تسهیل‌گری فن‌آوری‌های نوین است. امروزه یکی از نیازهای اساسی انسان تعامل و ارتباط با دیگران است و تمام انسان‌ها به دنبال یافتن کسانی هستند که لحظات خوشی را باهم سپری کنند، عده‌ای از افراد با وجود ازدواج و از دست دادن جذابیت رابطه زناشویی خود به تجربه عشق جدیدی فکر می‌کنند و در تمام لحظات عاشقانه‌ای که با همسر خود دارند فرد موردنظر را جایگزین کرده و در کنش متقابل خود با اشخاص جدیدی درگیر می‌شوند. از سویی دیگر، انسان امروزی با حجم انبوهی از تغییرات در سبک زندگی مواجه شده که در اثر رشد فزاینده روابط اجتماعی و فرهنگی، ناهنجاری اجتماعی و تغییر ارزش‌های اجتماعی، در بین خانواده‌ها گسترش پیدا کرده است و منجر به کاهش تعاملات مثبت بین زوجین شده است.

با توجه به این‌که در جوامع فردگرای امروزی هر فردی معیارهای رفتاری فردی خود را جایگزین معیارهای رفتاری جمعی کرده در نتیجه مفهوم رضایت‌مندی به یک مفهوم نسبی تبدیل شده است. همچنین هم‌زمان با نوسازی جوامع در حال تغییر، ارزش‌های اساسی به سمت مصرف‌گرایی و میل به مصرف سوق داده می‌شود و زمینه‌های اختلال در روابط و نقش‌ها در خانواده رشد پیدا کرده و ارزش‌ها به سمت فردگرایی و ارضای شخصی و لذت‌گرایی کشیده می‌شوند. در این کنش و واکنش با تغییر سبک زندگی، زنان با اقدام به مدیریت بدن، به‌عنوان وسیله‌ای برای تأیید هویت خود و کسب هویت جدید به دنبال جلب‌توجه و به نمایش گذاشتن تفاوت‌های خود نسبت به دیگران هستند.

در نتیجه، زنان با تلاش برای تغییر باور و تفسیر خود نسبت به دنیای زناشویی و استفاده از فرصت‌هایی که حق خود در زندگی می‌دانند با انتخاب رابطه فرا

رابطه اجباری فعلی را قطع نمایند که این پژوهش نیز آن را تأیید می‌کند. همچنین، امروزه با افزایش فردگرایی و لذت‌محوری که در بطن تفکر مدرن وجود دارد، افراد را به این باور می‌رساند که پیش از هر چیز و مهم‌تر از هر چیز، خود انسان و رفع نیازها و جلب لذت‌های اوست که این مسئله تعهد زناشویی را به امری بی‌حاصل کاهش می‌دهد، یکی دیگر از یافته‌های پژوهش حاضر، فردگرایی و حاکم شدن نگرش ذهنیت گرا و خودخواهانه افراد و میل به لذت‌گرایی جسمانی و تنوع‌طلبی جنسی است که با یافته‌های فیروزجائیان و قدیری (۱۳۹۶)، قرائی مقدم (۱۳۹۳)، انتظاری (۲۰۱۳)، فتحی (۲۰۱۳)، (فتحی و همکاران، ۱۳۹۳) و شیردل (۱۳۸۵) مطابقت دارد. همچنین نگرش دوسویگی جنسیتی، بر اساس آنچه در استدلال فمینیسم لیبرال نیز مطرح شده، زنانی که پایگاه اجتماعی و قدرتی پایین‌تر نسبت به مردان دارند و در نتیجه از امکانات کمتری برخوردارند، در حقیقت این موقعیت پایین‌تر، ارزش‌زدایی از ویژگی‌هایی است که با زن بودن همراه است و یا به آن منتسب داشته می‌شود که موجب نارضایتی یا عدم آرامش خواهد شد لذا با توجه به قوانین طلاق و عدم حمایت قانونی از زنان مطلقه، فرودستی آنان در کسب درآمد به نسبت مردان، موجب شده که تعدادی از زنان، تأهل را نوعی امتیاز اجتماعی محسوب کرده و در پوشش زندگی خانوادگی به خواسته‌های خود جامه عمل می‌پوشانند، زیرا در صورت جدایی از همسر با مشکلات بی‌شماری در کنار عدم حمایت اجتماعی و عدم حمایت خانواده روبه‌رو خواهند شد.

همچنین بسیاری از زنان در پیمان ازدواج، رابطه جنسی را یک وظیفه می‌دانند نه یک حس متقابل، به این دلیل سردی در روابط جنسی به‌خصوص از سوی مردان، موجب سردی در پایبندی اخلاقی می‌شود. با اینکه عموماً تصور بر تمایل به رابطه خارج از ازدواج برای مردان بیشتر است، لذا با توجه به تحقیقات اخیر به‌ویژه از اواخر دهه هشتاد به بعد در زمینه روابط فرا زناشویی توسط محققانی

دگرگونی انتظارات و توقعات به تدریج ضوابط اخلاقی کم‌رنگ شده و جامعه دچار آنومی و سردرگمی و ازهم‌پاشیدگی ساختار خانواده خواهد شد (فای^۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ جهان^۲ و همکاران، ۲۰۱۷؛ مارک^۳ و همکاران، ۲۰۱۱؛ رستمی مال خلیفه و سرشار^۴، ۲۰۲۱؛ لین، ۲۰۱۲؛ گردون^۵ و همکاران، ۲۰۱۹).

منابع مالی

این مقاله حمایت مالی نداشته است.

سهم نویسندگان

نویسنده اول زهرا آقاجانی بیگی است.

نویسنده مسئول و نویسنده دوم حسین ابوالحسن تنهایی است.

نویسنده سوم افسانه ادیسی است.

تعارض منافع

نویسندگان دارای تعارض منافع نمی‌باشند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان مایل‌اند از همه شرکت‌کنندگان در این مطالعه تشکر کنند.

زناشویی سعی در توجیه مشکلات و عادی جلوه دادن این رابطه دارند. درواقع کسانی که درگیر رابطه فرا زناشویی می‌شوند، جهت توجیه رفتار خود و ادامه دادن رابطه، از گستره‌ای از راهبردهای توجیهی که از آن‌ها سلب مسؤلیت کند بهره می‌گیرند و از تعدادی توجیه‌کننده‌های نگرشی نظیر استحقاق، بازتعریف و عدم آسیب‌رسانی استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه پژوهش حاضر در پی بررسی نظری علل جامعه‌شناختی دگردیسی نهاد خانواده، در پرتو روابط فرا زناشویی است که در یافته‌های پژوهش‌های مختلف به این مقوله به‌صراحت پرداخته نشده بود. درمجموع نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که روابط فرا زناشویی زنان، پدیده‌ای بسیار پیچیده و چندعلتی است که در بروز آن تنها به عوامل فردی و خرد نمی‌توان اکتفا کرد و سطوح مختلف اجتماعی در شکل‌گیری این پدیده تأثیرگذار است. امروزه زنان با تغییر نگرش خود نسبت به گذشته و به دست آوردن پایگاه اجتماعی به‌نوعی ارتقای اجتماعی جدیدی دست‌یافته‌اند که با تعهدات و چارچوب سنتی گذشته در تعارض است، در نتیجه در پی تغییر ارزش‌ها، نگرش‌ها و درنهایت

منابع

بازرگان هرندي، عباس (۱۳۸۷). روش تحقیق آمیخته: رویکردی برتر برای مطالعات مدیریت. *دانش مدیریت*، ۲۱(۸۱)، ۱۹-۳۶.

به‌دوست، پریسا؛ پورشهریاری، مه سیما و حسینیان، سیمین (۱۴۰۰). مقایسه الگوهای ارتباطی، سبک‌های ابراز هیجان و میزان صمیمیت در بین زنان خیانت دیده و عادی. *فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه*، ۱۲(۴۵)، ۱-۱۴.

استراوس، آنسلم، ال و جولیت ام. کوربین. (۱۳۹۰). *اصول روش تحقیق کیفی: نظریه زمینه‌ای رویه‌ها و شیوه‌ها*. ترجمه: بیوک محمدی تهران: پژوهشگاه علوم‌انسانی و مطالعات فرهنگی.

ایران‌محبوب، جلیل و مختاری، مریم (۱۳۸۵). رویکرد جریان زندگی در مطالعه ازدواج جوانان در ایران. *جمعیت*، ۵۷(۱۴)، ۸۱-۱۱۶.

⁴ Rostami Male Khalifeh & Sarshar

⁵ Gordon

¹ Fye

² Jahan

³ Mark

زرندی، مرجان، هاشمیان‌فر، سید علی و کیانپور، مسعود (۱۳۹۶). زنان و برساخت اجتماعی تعهد زناشویی؛ مورد مطالعه: شهر اصفهان. *فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد فرهنگ*، ۱۰(۳۸)، ۱۶۳-۱۲۷.

سرمدی، یاسمن و احمدی نوده، خدابخش (۱۴۰۰). انواع آسیب‌های ناشی از خیانت زناشویی در زوجین. *فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۶(۵۴)، ۶۷-۴۷.

شاه‌سیاه، مرضیه، بهرامی، فاطمه و محبی، سیامک (۱۳۸۸). بررسی رابطه‌ی رضایت جنسی و تعهد زناشویی زوجین شهرستان شهرضا ۱۳۸۷. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۴۳، ۲۳۸-۲۳۳.

سیدعلی تبار، سید هادی، پورآوری، مینو، حبیبی عسگرآباد، مجتبی و محمد علی پور، زینب (۱۳۹۴). مقایسه نگرش به روابط فرا زناشویی و جهت‌گیری مذهبی کاربران و غیرکاربران شبکه اجتماعی فیس‌بوک. *خانواده پژوهی*، ۱۱(۳)، ۲۹۸-۳۱۳.

شیردل، ملیحه (۱۳۸۵). عوامل گرایش زنان و مردان متأهل به رابطه نامشروع جنسی. *فصلنامه رفاه اجتماعی*، ۶(۲۲)، ۱۳۳-۱۴۸.

صمدی کاشان، سحر، پورقناد، محدثه و زمانی زارچی، محمد صادق (۱۳۹۸). خیانت زناشویی: کاوشی در دیدگاه‌ها، عوامل و پیامدها. *نشریه علمی رویش روان‌شناسی*، ۸(۴)، ۱۶۵-۱۷۶.

غفوریان نوروزی، پریسا، قنبری هاشم‌آبادی، بهرام علی و حسن‌آبادی، حسین (۱۳۹۶). مقایسه‌ی اثربخشی گروه‌درمانی با رویکرد

تاج‌بخش، غلامرضا، حسینی، محمد رضا و محمد میرزایی، مریم (۱۳۹۹). تحلیل داده‌بنیاد فرآیند شکل‌گیری خیانت زناشویی. *پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر (علمی-پژوهشی)*، ۹(۱۷)، ۵۱-۷۲.

شجاعی جشوقانی، ریحانه، علون آبادی، احمدی، سید احمد. جزایری، رضوان السادات و اعتمادی، عذرا (۱۳۹۷). واکاوی معنایی آسیب‌های برآمده از فضای مجازی در روابط بین زوجین در شهر اصفهان. *فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۹(۳)، ۶۲-۷۸.

خدمتگذار، حسین؛ بوالهری، جعفر، کرملو، سمیرا (۱۳۸۷). بی‌وفایی همسران: روش‌های پیشگیری و رویارویی با بی‌وفایی، تهران: نشر قطره

خرم‌آبادی، راضیه، سپهری، شاملو، زهره، صالحی، فردی، جواد و بیگدلی، ایمان‌الله (۱۳۹۷). مدل ساختاری کارکردهای اجرایی و روابط فرا زناشویی با بررسی نقش میانجی خودکنترلی. *مجله روان‌شناسی شناختی*، ۱۶(۱)، ۴۱-۵۰.

ذکایی، محمد سعید (۱۳۸۹). جوانان، بدن و فرهنگ تناسب. *فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران*، ۱(۱)، ۱۴۱-۱۱۷.

رحمانی، اعظم، مرقاتی خوبی، عفت السادات، صادقی، نرجس و الله قلی، لایلا (۱۳۹۰). ارتباط رضایت جنسی و رضایت از زندگی زناشویی. *نشریه پرستاری ایران*، ۲۴(۷۰)، ۸۲-۹۰.

هوش اخلاقی، رضایت زناشویی و استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی با نقش تعدیل‌کنندگی جنسیت. مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۶(۲)، ۳۹-۶۷.

کمالی، سارا، عامری، فریده، خسروی، زهره و رضانی، محمد آرش (۱۳۹۷). تجربه زیسته زنان از روابط فرا زناشویی همسر: یک مطالعه پدیدارشناختی. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۹۵-۱۱۲.

ملازاده، جواد، منصور، محمود، اژه ای، جواد و کیامنش، علیرضا (۱۳۸۱). سبک‌های رویاروگری و سازگاری زناشویی در فرزندان شاهد. *مجله روانشناسی*، ۶(۳)، ۲۷۵-۲۵۵.

نعمتی، لیلدا، سبزار، سهیل و موسوی‌قهفرخی، سیدغزاله (۱۳۹۹). تاثیر توانمندسازی اخلاقی و باورهای اخلاقی در سبک زندگی خانواده‌ها بر کاهش میزان آزاردیدگی هیجانی دانش آموزان. *پژوهش‌های مدیریت در جهان اسلام*، ۳(۲)، ۱۰۳-۱۱۸.

هراتی، هادی، حریری، نجلا و اسفندیاری‌مقدم، علیرضا (۱۳۹۹). شناسایی عوامل مؤثر و تدوین الگوی پیشنهادی برای رفتار برنامه‌ریزی نشده کاربران در استفاده از منابع و خدمات کتابخانه‌های دانشگاهی: مطالعه‌ای ترکیبی. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۰(۱)، ۸۰-۱۰۲.

وجودی و معنوی بر اعتماد، عزت‌نفس و اضطراب زنان مطلقه. *فصلنامه علمی پژوهش‌های مشاوره*، ۱۲(۴۷)، ۸۲-۹۹.

فتحی، منصور، فکر آزاد، حسین و غفاری بوالهری، جعفر (۱۳۹۳). شناسایی عوامل زمینه‌ساز بی‌وفایی زناشویی مردان. *فصلنامه رفاه اجتماعی*، ۱۳(۵۱)، ۱۰۹-۱۳۱.

فیروزجائیان، علی اصغر و قدیری، حسن (۱۳۹۶). مطالعه پدیدارشناختی دلایل بی‌وفایی زناشویی. *مجله مطالعات اجتماعی ایران*، ۱۱(۱)، ۱۴۴-۱۲۰.

قرائی مقدم، امان‌الله (۱۳۹۳). تیر (۱۵). *شوکران خیانت و روابط فرا زناشویی*. خبرگزاری ایرنا. کد خبر ۸۱۲۲۷۱۴۲.

کاوه، سعید (۱۳۸۳). *روان‌شناسی بی‌وفایی و خیانت*. تهران: انتشارات هنرهای اندیشه.

کریمی، جهانگیر، زکی یی، علی، محمدی، امید و حق‌شناس، شریفه (۱۳۹۴). نقش عوامل روانی و اجتماعی در پیش‌بینی نگرش به روابط خارج از چهارچوب زناشویی در زنان متأهل و ارائه یک مدل بر اساس عوامل مرتبط. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۳(۳)، ۱۲۹-۱۵۳.

کمال‌جو، علی، نریمانی، محمد، عطادوخت، اکبر و ابوالقاسمی، عباس (۱۳۹۵). پیش‌بینی روابط فرا زناشویی بر اساس هوش معنوی،

Allen, E. S., Atkins, D. C., Baucom, D. H., Snyder, D. K., Gordon, K. C., & Glass, S. P. (2005). Intrapersonal, interpersonal, and contextual

factors in engaging in and responding to extramarital involvement. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 12(2), 101-130.

- Aminiha, A., Farahakhsh, K., & Esmaili, M. (2015). Qualitative inquiry in couple responses to disclosure of marital infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 5(3), 72-92.
- Apostolou, M., Aristidou, A., & Eraclide, C. (2019). Reactions to and forgiveness of infidelity: Exploring severity, length of relationship, sex, and previous experience effects. *Adaptive Human Behavior and Physiology*, 5(4), 317-330.
- Aviram, I., & Amichai-Hamburger, Y. (2005). Online infidelity: Aspects of dyadic satisfaction, self-disclosure, and narcissism. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10(3), 74-84.
- Banfield, S., & McCabe, M. P. (2001). Extra relationship involvement among women: Are they different from men? *Archives of sexual Behavior*, 30(2), 119-142.
- Baumann, S. (2015). *Fluid love: about the instability of human ties*. Tehran Phoenix Publishing.
- Baucom, D. H., Pentel, K. Z., Gordon, K. C., & Snyder, D. K. (2017). An integrative approach to treating infidelity in couples. In *Foundations for couples' therapy* (pp. 206-215). Routledge.
- Butler, J. (2013). *Contingent foundations: Feminism and the question of postmodernism*: Routledge.
- Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research*, 42(2), 113-118.
- Clayton, R. B. (2014). The third wheel: The impact of Twitter use on relationship infidelity and divorce. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17(7), 425-430.
- Corbin, J. M., & Strauss, A. (1990). Grounded theory research: Procedures, canons, and evaluative criteria. *Qualitative Sociology*, 13(1), 3-21.
- DeRose, L. F., Johnson, B. R., Wang, W., & Salazar-Arango, A. (2021). Couple religiosity, male headship, intimate partner violence, and infidelity. *Review of Religious Research*, 63(4), 607-627.
- Di Fabio, A., & Palazzeschi, L. (2009). Emotional intelligence, personality traits and career decision difficulties. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 9(2), 135-146.
- Dzara, K. (2010). Assessing the effect of marital sexuality on marital disruption. *Social Science Research*, 39(5), 715-724.
- Emmers-Sommer, T. M., Warber, K., & Halford, J. (2010). Reasons for (non) engagement in infidelity. *Marriage & Family Review*, 46(6-7), 420-444.

- Entezari, A. (August 3, 2013) Extra-marital relations destroy the family center. in, IRINN: Mehr News Agency.
- Fathi, M., Satar, P., Javadayan, S. R., & Javadayan, S. R. (2020). Comparing the causes of infidelity in marital relationships among men and women: A qualitative research. *Journal of qualitative Research in Health Sciences*, 5(4), 401-418.
- Ferland, G. J., Chatzikos, M., Guzmán, F., Lykins, M. L., Van Hoof, P. A. M., Williams, R. J. R., ... & Stancil, P. C. (2017). The 2017 release of cloudy. *Revista Mexicana de Astronomia y Astrofisica*, 53, 385-438.
- Fung, C. S., Wong, W. C., & Tam, M. S. (2009). Familial and extramarital relations among truck drivers crossing the Hong Kong-China border. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 35(3), 239-244.
- Fye, M. A., Chasek, C. T., Mims, G. A., Sandman, J., & Hinrichsen, A. (2020). Marital satisfaction during retirement. *The Family Journal*, 28(3), 313-318.
- Giddens, A. (1992). *Sexuality, love and eroticism in modern societies*. Cambridge: Polity Press.
- Gordon, K. C., Amer, Z., Lenger, K. A., Brem, M. J., Baucom, D. H., & Snyder, D. K. (2019). Forgiveness and the Dark Side of Intimate Relationships: Infidelity, Intimate Partner Violence, and Divorce. In *Handbook of Forgiveness* (pp. 153-163). Routledge.
- Jahan, Y., Chowdhury, A. S., Rahman, S. A., Chowdhury, S., Khair, Z., Huq, K. E., & Rahman, M. M. (2017). Factors involving extramarital affairs among married adults in Bangladesh. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 4(5), 1379-1386.
- Lin, H. S. (2012). 'Playing Like Men': The extramarital experiences of women in contemporary Japan. *Ethnos*, 77(3), 321-343.
- Mark, K. P., Janssen, E., & Milhausen, R. R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: Demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Archives of Sexual Behavior*, 40(5), 971-982.
- Pittman, F. S. (1990). [BOOK REVIEW] Private lies, infidelity and the betrayal of intimacy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 16, 326-327.
- Rostami Male Khalifeh, R., & Sarshar, S. (2021). Study of students' academic achievement through moral solidarity and loyalty and marital infidelity of parents due to immoral use of social networks. *Journal of Psychology New Ideas*, 10(14), 1-11.
- Scheeren, P., Apellániz, I. d. A. M. d., & Wagner, A. (2018). Marital infidelity: The experience of men and women. *Trends in Psychology*, 26, 355-369.

Sprecher, S. (1998). Social exchange theories and sexuality. *Journal of sex Research*, 35(1), 32-43.

Zarandi, M., Hashemianfar, S. A. and Kianpour, M. (2017). Women and

social construct of marital commitment: A case study of Isfahan city. *Cultural strategy*, 38, 127-163.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی